

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA BIOTECHNICKÝCH ÚPRAV KRAJINY

PRAŽSKÁ SÍDLIŠTĚ A KRAJINA
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.

Diplomant: Bc. Zuzana Hraničková

2015

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra biotechnických úprav krajiny

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Zuzana Hraničková

Krajinné a pozemkové úpravy

Název práce

Pražská sídliště a krajina

Název anglicky

Prague housing estates and landscape character

Cíle práce

V průběhu druhé poloviny 20. století bylo v Praze vybudováno několik generací panelových sídlišť, od menších souborů až po nová města pro desetitisíce obyvatel. Cílem práce je analýza a zhodnocení vybraných pražských sídlišť z hlediska jejich vztahu ke krajinným a přírodním podmínkám (terén, zeleň celoměstský systém zeleně, klima), z hlediska kompozice či z hlediska rekreačního zázemí a potenciálu (krajinařské hodnoty a cenné lokality ve vztahu k vybraným sídlištím, rekreační zázemí z celoměstského i lokálního hlediska). Výstupem DP pak bude shrnutí zákonitostí (pokud takové bude možno formulovat) a poznatků o vazbě (panelových) sídlišť a krajinných podmínkách.

Metodika

DP typu studie bude vypracována dle metodického pokynu pro zpracování DP na FŽP ČZU. Bude obsahovat literární rešerši zabývající se obecně charakterem městské krajiny, vztahem města a krajinného rámce, proměnami důrazů na zdravé životní prostředí, tématem pražských sídlišť a jejich vývoje v průběhu druhé poloviny 20. století. Konkrétní část pak bude tvořit charakteristika území (přírodní podmínky, historický vývoj, současný stav), přehled sídlišť a podrobná analýza vybraných sídlišť různých typů z hlediska vztahu k přírodnímu a krajinnému rámci vč. uplatnění v krajinném rázu města. Poznatky shrnující zákonitosti vazby sídlištní zástavby a krajinného rámce v jednotlivých etapách budování pražských sídlišť budou prezentovány v textové a grafické podobě (fotografie, mapy).

Doporučený rozsah práce

60-80 normostran textu, grafická a mapová příloha (GIS výstup)

Klíčová slova

sídlíště, urbanismus, urbanistická kompozice, krajinný ráz, celoměstský systém zeleně, obraz města

Doporučené zdroje informací

Architekti Praze. Praha: Pražský projektový ústav, 1971.

HEXNER, Michal NOVÁK, Jaroslav, Urbanistická kompozice, Praha: ČVUT, 1996.

HRŮZA, Jiří, Město Praha. Praha: Odeon, 1989.

HRŮZA, Jiří, Urbanismus světových velkoměst. Praha. Praha: ČVUT, 2003.

KOHOUT, Jiří VANČURA, Jiří, Praha 19. a 20. století. Technické proměny. Praha: SNTL, 1986.

KUČA, Karel, Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 5. díl Par Pra. Praha: Libri, 2002.

LÖW, Jiří MÍČHAL, Igor, Krajinný ráz. Kostelec n. Č. l.: Lesnická práce, 2003.

LYNCH, Kevin, Obraz města. The Image of the City. Praha: Bova Polygon, 2004.

recentní literatura k popisu přírodních podmínek (DEMEK, CULEK, NEUHÄUSLOVÁ atd.)

regionální literatura, pragensia, mapové podklady.

ÚAP HMP: Jev 17 Oblast krajinného rázu a její charakteristika a Jev 18 Místo krajinného rázu a jeho charakteristika, LÖW & spol., s.r.o., Brno, 2008 (on-line)

ÚAP HMP: Téma 11.10 Cenné a pozoruhodné Urbanistické soubory z hlediska urbanistického vývoje, založení, architektura a kompozice, Michal Hexner, Praha, 2007 (on-line)

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

doc. Ing. arch. ThLic. Jiří Kupka, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 1. 4. 2015

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan

V Praze dne 15. 04. 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Pražská sídliště a krajina vypracovala samostatně za odborného vedení doc. Ing. arch. ThLic. Jiřího Kupky, Ph.D. Veškeré použité informační zdroje a publikace uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Praze dne 15. 4. 2015

Bc. Zuzana Hraničková

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu diplomové práce doc. Ing. arch. ThLic. Jiřímu Kupkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Název práce: Pražská sídliště a krajina

Náplní diplomové práce je zhodnocení vybraných pražských sídlišť z hlediska jejich vztahu ke krajinným a přírodním podmínkám, rekreačního zázemí a potenciálu sídlišť k životu. Analýza vybraných sídlišť je provedena na základě podrobného terénního průzkumu, při kterém byl zjištěn a analyzován jejich aktuální stav. Výsledky a zhodnocení průzkumu jsou doplněny o množství grafických informací a fotografií pořízených během terénního průzkumu. Na základě provedeného průzkumu bylo zjištěno, že řešená sídliště svou polohou navazují na okolní město. Obsahují dostatek zeleně pro rekreaci přímo v obytném souboru, nebo v blízkém okolí. Stejně tak i přírodní podmínky a reliéf krajiny daných míst jsou respektovány a nebylo do nich výrazně zasahováno. Sídliště navíc postupnými rekonstrukcemi získávají nový a atraktivnější vzhled.

Tato práce může být využita jako podklad průzkumů a rozborů územního plánování v rámci Prahy, pro dílčí analýzy v rámci hodnocení krajinného rázu nebo pro potřeby inovace konkrétních sídlišť a zlepšení kvality života jejich obyvatel.

Klíčová slova: sídliště, urbanismus, urbanistická kompozice, krajinný ráz, celoměstský systém zeleně, obraz města

ABSTRACT

Diploma thesis title: Prague housing estates and landscape character

The objective of this thesis is to assess selected housing estates in Prague from the point of view of their relation to the landscape and natural conditions, relaxation facilities and potential of the estates for living. Analysis of the selected housing estates is based on exhaustive filed research. During the field research, status of the estates have been identified and analyzed. The results and conclusions of the research are complemented by rich graphical information and photos. The filed research shows that the selected housing estates are well integrated into neighborhood. They contain plenty green areas suitable for relaxation directly in living space or in surroundings. At the same time, natural condition and landscapes in the area of the estates are respected and has not been significantly changed. Moreover, gradual reconstruction of housing estates further improves their looks and increases attractiveness of the estates.

This thesis can be exploited as a basis for exploration and analysis related to city planning of Prague, for analysis in frame of the landscape assessment or for the innovations in individual housing estates and to improve quality of live of their residents.

Keywords: housing estates, urbanism, urban composition, landscape character, citywide system of green vegetation, image of the city

OBSAH

1. ÚVOD.....	10
2. CÍLE PRÁCE.....	11
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE – ROZVOJ OBYTNÉ VÝSTAVBY V PRAZE VE VZTAHU K MĚSTU A KRAJINĚ	12
3.1. Devatenácté století	12
3.1.1. Boření hradeb	12
3.1.2. Předměstí.....	13
3.1.3. Pavlačové domy, hygiena.....	14
3.1.4. Kritika města a nový pohled	14
3.1.5. Poloha vůči historickému městu a vůči krajině.....	15
3.2. První polovina dvacátého století	16
3.2.1. Co ovlivnilo vývoj výstavby?	16
3.2.2. Zahradní města	17
3.2.3. Dělnické a úřednické kolonie.....	17
3.2.4. Činžovní domy a vilové čtvrti.....	18
3.2.5. Poloha vůči historickému městu a vůči krajině.....	19
3.3. Druhá polovina dvacátého století	19
3.3.1. Výstavba sídlišť'	19
3.3.2. První poválečná sídliště.....	20
3.3.3. Poloha sídlišť' vůči krajině, teorie urbanistické koncepce.....	21
3.3.4. Přehled pražských sídlišť' 50. - 80. léta, pražská města	22
3.3.5. Obytná výstavba po roce 1990.....	26
4. METODIKA	27
4.1. Vymezení řešených sídlišť'	27
4.2. Charakteristika hodnocených znaků.....	30
4.3. Zpracování terénního šetření	30
5. CHARAKTERISTIKA STUDIJNÍHO ÚZEMÍ.....	32

5.1.	Přírodní podmínky Prahy	32
5.1.1.	Geologická charakteristika.....	32
5.1.2.	Geomorfologická charakteristika.....	34
5.1.3.	Pedologická charakteristika	36
5.1.4.	Klimatická charakteristika	36
5.1.5.	Hydrologická charakteristika	37
5.1.6.	Charakteristika flóry a fauny.....	38
5.2.	Rozvoj Prahy v souvislosti s přírodními podmínkami	38
5.3.	Současný stav zástavby Prahy	39
6.	POSOUZENÍ VYBRANÝCH SÍDLIŠŤ	40
6.1.	Období do 50. let	40
6.2.	Období 60. až 80. let	43
6.3.	Období 90. let až současnost	49
7.	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ PRÁCE A DISKUZE.....	52
8.	ZÁVĚR	55
9.	PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ	56
9.1.	Tištěné publikace.....	56
9.2.	Internetové zdroje.....	57
9.3.	Zdroje použité pro zpracování příloh	58
10.	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A PŘÍLOH	60
10.1.	Seznam obrázků.....	60
10.2.	Seznam tabulek.....	60
10.3.	Seznam příloh	60

1. ÚVOD

Již od počátku osidlování naší země si lidé svá obydlí stavěli ve skupinách, nejprve se jednalo o malé osady, později vznikaly vesnice a města. Jako vrchol vývoje skupinového bydlení je možné v dnešní době považovat sídliště, jež jsou součástí téměř každého většího města.

V poválečných letech byl v Praze akutní nedostatek bytů, který byl řešen nejprve rozdělováním stávajících velkých bytů na menší, následně zastavováním proluk a budováním menších obytných celků. Tyto kroky ovšem nevedly k výraznému zlepšení situace a bylo nutné začít projektovat a stavět velké obytné soubory s občanskou vybaveností. V roce 1956 byla zřízena organizace pro zajištění bytové a občanské výstavby, která organizovala výstavbu sídlišť v rámci celého hlavního města. Od tohoto roku začala výstavba v hlavním městě probíhat organizovaně a ve velkém měřítku. (Nový 1971; Janáček 1977; Borovička et Hruža 1983; Vítek et al. 2007)

Sídliště jsou nejvýznamnějším znakem výstavby v období od 50. do 80. let. Typickým znakem sídliště jsou vysoké domy, které převyšují okolní zástavbu, a jsou sestaveny z velkých prefabrikovaných panelů. (Hruža 2003)

Masivní výstavba sídlišť probíhající od druhé poloviny 20. století nenávratně pozměnila česká města a krajinu. Z důvodu velkého rozsahu výstavby se v rámci této práce se budu zabývat pouze pražskými sídlišti. Výběr řešených sídlišť byl volen s ohledem na dobu jejich výstavby tak, aby bylo pokryto období počátku výstavby, tedy od 50. let do současnosti. (Hruža 1989)

Na základě provedených terénních průzkumů byl zjištěn vztah vybraných sídlišť ke krajinným a přírodním podmínkám dané lokality. Bylo zhodnoceno rekreační zázemí a potenciál daného sídliště. Přínosem této práce je ucelená forma poznatků o řešených sídlištích na základě prostudování různých zdrojů a terénního šetření.

Diplomová práce je koncipována jako studie. V první části podrobně zpracovává vývoj obytné výstavby v Praze ve vztahu města a krajiny od počátku 19. století do současnosti. V další části jsou již posuzována vybraná sídliště, kde na základě terénního průzkumu je hodnocen jejich vztah ke krajinným a přírodním podmínkám a jejich rekreační zázemí. Výstupem je textové a grafické hodnocení doplněné komentovanými fotografiemi.

2. CÍLE PRÁCE

Základním cílem této práce je posouzení vybraných pražských sídlišť z hlediska jejich vztahu ke krajinným a přírodním podmínkám daného území. Současně bude provedeno zhodnocení rekreačního zázemí a potenciál dané lokality k bydlení ve vztahu ke krajinářské hodnotě území.

Analýza sídlišť a následné hodnocení bude probíhat na základě podrobného terénního průzkumu, kde budou zjištěny potřebné charakteristiky a pořízena fotodokumentace. Zjištění budou doplněna o informace získané z dostupné literatury.

Výstupem práce bude shrnutí zákonitostí vazby sídlištní zástavby, v jednotlivých etapách jejího budování, na krajinné a přírodní podmínky v blízkém okolí zástavby. Výsledky budou prezentovány v podobě zhodnocení řešených sídlišť, doplněného o množství grafických informací a fotografií pořízených během terénního šetření.

Diplomová práce přibližuje návaznost řešených sídlišť k okolní krajině. Výstup může být využit jako podklad průzkumů a rozborů územního plánování v rámci Prahy, pro dílčí analýzy v rámci hodnocení krajinného rázu nebo pro potřeby konkrétních sídlišť a jejich obyvatel.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE – ROZVOJ OBYTNÉ VÝSTAVBY V PRAZE VE VZTAHU K MĚSTU A KRAJINĚ

V rámci literární rešerše proběhne seznámení s vývojem obytné výstavby v Praze od počátku 19. století do současnosti. Současně bude nastíněn vztah rozrůstajícího se města a okolní krajiny.

3.1. Devatenácté století

V této části je uveden stavební vývoj Prahy v průběhu 19. století. Jednotlivé podkapitoly popisují samotný stavební vývoj a důležité události, které jej ovlivnily. Nejdůležitější událostí bylo boření hradeb, které umožnilo následný růst města a vznik předměstí.

3.1.1. Boření hradeb

Na počátku 19. století Praha výrazně změnila svůj vzhled. Příčinou byla nejen začínající průmyslová revoluce a s tím související nové druhy staveb a potřeba nových prostor, ale také vzrůstající požadavky na hygienu obyvatelstva.

V 19. století byla Praha stále ještě opevněným městem. Postupem času, kdy již brány a opevnění pozbývaly vojenských účelů, se začalo uvažovat o jejich přeměně či zbourání. V průběhu 19. století bylo opevnění přestavováno, rozšiřováno, doplňováno o pevnůstky a upravováno i k jiným účelům. Dle návrhu Karla Chotka byla vybudována na vrcholu hradeb promenáda s kavárnami, která byla pražany hojně navštěvována. Z důvodu velkého počtu obyvatel ve městě, a nedostatku stavebních prostor se začala zástavba rozšiřovat i do dosud volného prostoru kolem hradeb. Nejprve se v blízkosti opevnění objevovaly zahrady s alejemi, později i venkovská sídla a pak i průmyslové a obytné čtvrti. Veškeré stavby v dosahu opevnění byly stavěny pouze se svolením, a za podmínky, že v případě války budou bez náhrady odstraněny. (Wirth et al. 1939; Hruža 2003)

Definitivní konec opevnění znamenala návštěva Františka Josefa I. na konci roku 1866, kdy vyhlásil Prahu otevřeným městem. Pozemky vzniklé zbouráním hradeb měla Praha získat původně zdarma, ovšem nestalo se tak, a musely být odkoupeny. Z důvodu vyčerpání financí byl původní záměr vybudovat nové komunikace zavržen, a pozemky byly rozprodány soukromým vlastníkům. Město sice získalo prodejem pozemků část vložených peněz zpět, ovšem zavřelo si tím cestu k volnému prostoru kolem městského jádra. V roce 1875 byl zrušen i předchozí zákaz stavby v pevnostním pásu a měla začít řízená výstavba. Praha zadala městskému stavebnímu

a hospodářskému úřadu za úkol vypracovat parcelační plány pro nově vzniklá území. Období parcelace, bourání opevnění a následné zastavování území trvalo téměř 25 let. (Wirth et al. 1939; Hrůza 2003)

Ke zbourání hradeb se vyjadřoval i Pamětní spis, který byl vydán v roce 1873 Spolkem architektů a inženýrů v Království českém. Autoři spisu byli obeznámeni se situací v jiných městech, kde již byly úspěšně zpracovány plány přestavby a rozvoje. Z toho důvodu napomohli předejít komplikacím, které by při neplánovaném růstu nastaly. Pamětní spis formuloval jejich nesouhlas s rozvojem Prahy bez jakékoliv koncepce. Považovali za důležité, aby se postupovalo dle uceleného urbanistického řešení, jako v ostatních evropských městech. Spis zohledňuje město jako celek, zvažuje nejen společenské aspekty, ale i inženýrské vybavení, provoz a funkční zónování města. Je rovněž považován za jeden ze základních dokumentů evropského urbanistického myšlení 19. století. Bohužel myšlenky uvedené v Pamětním spisu poukazující na nutnost plánovaného urbanistického rozvoje nebyly akceptovány. (Hrůza 1989)

3.1.2. Předměstí

Nově vznikající a rychle rostoucí předměstí v průběhu 19. století změnila celé okolí dnešní Prahy a výrazně ovlivnila další vývoj historického centra. Rozvoj byl podpořen i přesunem obyvatel z venkova, kteří ve městě hledali nejen nové uplatnění ale i levné bydlení, po zrušení nevolnictví a poddanství. Oproti ostatním evropským městům jsou pražská předměstí poměrně mladá. To je způsobeno velkou rozlohou středověkého města, kde doposud stavební vývoj probíhal. Vhodné podmínky pro vznik předměstské zástavby nebyly kolem celé Prahy. Pro průmyslové oblasti byly zvoleny dobře dostupná a rovinná území, která byla v blízkosti města a měla přístup k Vltavě. Nejvhodnější území byla v dnešním Karlíně a Smíchově, kde vznikla první průmyslová předměstí. Rozvoj průmyslu znamenal narušení dosavadní rovnováhy mezi zemědělskou a průmyslovou výrobou, a zřetelně zasahoval do stavební struktury města. (Nový 1971; Hlavsa 1984; Hrůza 1989; Kuča 2002; Hrůza 2003)

Prvním plánovitě založeným předměstím byl Karlín. Tato čtvrť byla vystavěna na rovinném terénu mezi Vltavou a vrchem Vítkovem, s možností napojení na východní okraj Nového Města. Základní osa pro šachovnicový půdorys se řídila směrem původní silnice od Poříčské brány na východ, od níž pak byly odvozeny rovnoběžné ulice. Pro výstavbu byly stanoveny přísné podmínky, nejen ohledně vzhledu a tvaru budov, ale také požadavky na hygienu a ochranu proti požáru. Každý majitel musel přispívat na připravovanou kanalizaci, udržovat dosavadní žumpu a před domem zbudovat chodník. Tyto regulativy měly za následek průtahy při výstavbě, oproti Smíchovu, kde výstavba probíhala na základě schematického vytyčení ulic a bloků, bez předem určené urbanistické koncepce. Je tedy patrné, že výstavba Smíchova probíhala mnohem rychlejším tempem než v Karlíně. (Nový 1971; Hlavsa 1984; Hrůza 1989; Kuča 2002; Hrůza 2003)

Vinohrady získaly přívlastek Královské roku 1867, v té době začal jejich rozvoj. Z počátku byly Vinohrady vázány na Prahu, nové ulice byly odvozeny od stávajících cest bez pravidelného uspořádání. Oddělením Královských Vinohrad vznikl Žižkov, v oblasti původního viničního pásu, jeho budování bylo bezplánovité. Město se původně rozrůstalo z několika stran, později pak v pravidelné šachovnicové soustavě, aby bylo docíleno většího množství ulic a nárožních domů. Žižkov byl již

od svého počátku stavěn pro nejchudší vrstvy, byly zde nejmenší byty a nejvyšší hustota obyvatel. (Wirth et al. 1939; Nový 1971)

Předměstí byla realizována v okolí Prahy jako samostatná města a Praha usilovala o jejich připojení. Dosavadní Praha vznikla roku 1784 spojením Starého Města (I. čtvrť), Nového Města (II. čtvrť), Malé Strany (III. čtvrť) a Hradčan (IV. čtvrť). Další rozšíření proběhlo v roce 1850, kdy byl připojen Josefov (V. čtvrť). V roce 1883 byl připojen Vyšehrad (VI. čtvrť), o rok později i Holešovice – Bubny (VII. čtvrť) a až v roce 1901 byla připojena Libeň (VIII. čtvrť). Připojením předměstí Praha zvětšila své území na trojnásobek dosavadní rozlohy na 20 km². Výhodou spojení se stala jednodušší možnost dohody při řešení možností zásobování vodou, tvorby kanalizace a budování veřejné dopravy. Ostatní velké předměstské obce získaly statut města, který posílil jejich samostatnost. Roku 1879 se městem staly obce Královské Vinohrady, roku 1881 Žižkov, roku 1894 Košíře, roku 1898 Libeň a Nusle, roku 1902 Vysočany a Vršovice, roku 1904 Smíchov, Bubeneč a Karlín, a roku 1907 Břevnov. Praha byla nakloněna ke spojení i s výše uvedenými městy, ale vzhledem k vyšší činžovní dani, kterou by obce musely hradit, ke sloučení v té době nedošlo. Do konce roku 1921 existovaly výše uvedené celky jako samostatná města, k 1. 1. 1922 došlo k velkému spojení a vznikla tzv. Velká Praha o rozloze 17 164 ha s téměř sedmi sty tisíci obyvateli. (Borkovský et al. 1964; Janáček 1977; Miksánková 1981; Hrůza 2003)

Po spojení obcí nebyl urbanistický charakter městského území jednotný. Praha se dala rozdělit na 3 pásma. Střední pásmo, které tvořila původní Praha I – VII, vnitřní pásmo, kam patřila původní předměstí – Bubeneč, Karlín, Smíchov, Vinohrady, Vršovice a Žižkov. Vnější, obvodové pásmo bylo posledním, kde byly periferní obce spíše polovenkovského charakteru. (Borkovský et al. 1964)

3.1.3. Pavlačové domy, hygiena

Území bez dostatku vody, která nebyla pro průmysl vhodná, byla využita pro pozdější výstavbu obytných domů koncem 19. století. Hromadná výstavba činžovních domů probíhala především v dnešních Vinohradech a Žižkově. Byly stavěny půdorysně jednoduché pavlačové domy. Místnosti byly přístupné a osvětlené pouze ve dvorní části z pavlače, která spojovala byty se schodišti. Z pavlače byl rovněž přístupný společný záchod a vodovodní kohout s výlevkou. Výstavba obdobných typů domů probíhala i ve Vršovcích, Nuslích, Vysočanech a Libni. (Švidkovskij 1966; Hrůza 1989)

Dalším typem výstavby na předměstích byly vily a rodinné domky. Ty vznikaly v líbivé krajině Bubenče a Vinohrad, později pak i v Liboci, Veleslavíně, Chuchli či Zbraslavi. Tato zástavba tvořila výrazný kontrast v kvalitě bydlení oproti výstavbě pavlačových domů v centru města. Až na plánovitě založený Karlín vypadala ostatní vznikající předměstí téměř stejně. Typický byl rostlý půdorys kolem starého osídlení, původních cest, silnic či alejí. (Hlavsa 1984; Hrůza 1989; Kuča 2002)

3.1.4. Kritika města a nový pohled

Z důvodu nevyhovujících hygienických poměrů a hustého osídlení byla města postihována epidemiemi a nemocemi. Pro města se začaly zpracovávat tzv. asanační

plány, které měly vést ke zlepšení hygienických podmínek. V rámci Prahy se asanace nejvíce dotkla bývalého Židovského města (Josefov) a části Starého a Nového Města. Byly vymezeny asanační okrsky, kde bylo obci poskytnuto na deset let vyvlastňovací právo, zároveň stavby a přestavby byly osvobozené od daní na dalších dvacet let. Josefov byl do asanace nejhustěji obydlenou částí Prahy, na 1 ha zastavěné plochy v roce 1890 připadalo 1822 osob. Vysoká hustota obyvatel a nevyhovující podmínky bydlení vedly k častým epidemiím. Při asanaci zmizel téměř celý Josefov, mimo několika málo historicky cenných budov. Byla vystavěna nová moderní čtvrť s širokými ulicemi a velkými domy s hygienickým zařízením pro majetné obyvatele. (Borkovský et al. 1964)

Výrazné asanační zásahy byly realizovány i na severní straně Staroměstského náměstí, jejímž zbouráním vzniklo propojení s dnešní Pařížskou třídou. Ta se stala symbolem nové Prahy jako moderní evropské metropole. Asanace ovšem představovaly velký stavební zásah, který vyvolal řadu negativních ohlasů, nejen ze strany významných osobností ale i ze strany veřejnosti. Nejednalo se ani tak o rozhořčení nad ztrátou jednotlivých historických objektů, ale spíše o nesouhlas s narušením kompozičních hodnot Starého města. Roku 1899 byl založen Klub Za starou Prahu, který měl dbát na uchování památek pro pozdější generace. (Hrůza 1989; Poche et Wirth 2002; Hrůza 2003)

3.1.5. Poloha vůči historickému městu a vůči krajině

Město se začalo rozrůstat do volných prostor, které se objevily po zbourání hradeb. Postupně se začaly vytrácet pole, louky, ovocné sady i vinice, které do první poloviny 19. století ještě Prahu obklopovaly. Širší okolí Prahy bylo spojováno s hlavními ulicemi prostřednictvím stromořadí, která byla nově vysazována. V průběhu 19. století byly realizovány výsadby zeleně, především sadů, které mají pro dnešní vzhled města zásadní význam. Došlo k zpřístupnění veřejnosti Královské obory, osázení vltavských nábřeží, ostrovů a letenské stráně, vznikla Botanická zahrada, Jungmannovy, Riegrovy a Vrchlického sady. Pražská zeleň je soustředěna na vhodných místech, kde díky nerovnostem terénu tvoří ucelené přírodní útvary, vhodně zasazené do městského prostředí. (Říha et al. 1956)

Roku 1837 bylo rozhodnuto o vystavení druhého mostu a s tím související nábřežní zdi. Na původně neformovaném břehu řeky vznikl pevně uspořádaný architektonický prostor nábřeží o délce 300 m a šířce 22 m, lemovaný dvěma symetrickými bloky nájemních domů s parkovým náměstím. Nábřeží v té době bylo zcela novým urbanistickým prvkem města a otevřelo tak pohled na protější břeh Vltavy a jeho panorama. (Wirth et al. 1939; Nový 1971)

Rozložení a charakter města a jeho zastavitelnost je výrazně ovlivněna členitým terénem a Vltavou, která tvoří osu celého vnitřního města. Dalším významným prvkem je kromě terénu i zeleň. Pokrývá nezastavěná území a je v kontrastu s vysokými stavbami. Tato kombinace členitého terénu a zeleně dodává celému městu mohutnost a dramatičnost, která by zmizela s rozdělením zeleně do menších ploch mezi zástavbu. Zeleň je vhodně umístěna v nerovném terénu, kde splývá v ucelené přírodní útvary, které připomínají ráz volné krajiny. (Říha et al. 1956; Novotný 1964)

3.2. První polovina dvacátého století

V této části jsou popsány jednotlivé typy vznikajících obytných čtvrtí a objektů v období první poloviny 20. století. Nově vzniklé čtvrti a události ovlivňující jejich vývoj jsou popsány v samostatných podkapitolách.

3.2.1. Co ovlivnilo vývoj výstavby?

Do rozvíjející se Prahy, v té době již hlavního města Československé republiky, přicházelo velké množství obyvatel za prací. Přírůstek obyvatelstva znamenal potřebu nejen nového bydlení, ale i rozvoj společenských, hospodářských a kulturních nároků. Následná potřeba administrativních budov vedla k zastavění vltavských nábřeží, tímto skutkem byl výrazně ovlivněn celkový charakter města. Jednou z výhod při vytvoření Velké Prahy bylo to, že se do obvodu města dostaly i rozsáhlejší plochy zeleně z připojených předměstských obcí. Na druhou stranu, řada připojených obcí byla z hlediska zástavby a zasíťování na úrovni vesnice. Tento stav vedl k rozšiřování vodovodní i kanalizační sítě a městské hromadné dopravy. (Janáček 1977; Hrůza 1989)

S růstem města bylo nutno určit i nové stavební a uliční čáry, vytyčit a vybudovat nové ulice a veřejné budovy. Byla provedena parcelace nových stavebních bloků, aby rozvoj probíhal dle řízeného plánu. Roku 1920 byla zřízena Státní regulační komise pro hlavní město Prahu a okolí, která působila do roku 1939 a měla vypracovat regulační plány pro území celé Prahy. Komise měla systematicky řídit úsilí architektů o vytvoření plánů zástavby jednotlivých oblastí a shrnout výsledky do jednotného územního plánu pro celou Velkou Prahu. Vznikla tak nová profese urbanistů i nové postupy pro výstavbu. Přehledný regulační a zastavovací plán pro Velkou Prahu byl dokončen roku 1929, a následující roky se upravoval a posuzoval. Samotný regulační plán je členěn do několika tematických částí. V rámci prvních třech částí jsou především řešeny dopravní sítě – ať již silniční síť, její členění, křižovatky a důležité dopravní uzly, železniční síť, uspořádání městské hromadné dopravy, využití nábřeží, přístavy a regulace v okolí řeky Vltavy, či letecká doprava. V dalších částech jsou již popisovány podmínky pro zastavění území. Kromě určení jednotné výšky římsy domů na hlavních třídách, je výška regulována i v obytných čtvrtích. Současně také byly vymezeny pozemky pro veřejná zařízení, jako jsou nemocnice, hřbitovy nebo čistírna odpadních vod. Všechny záměry jsou doplněny graficky zpracovanými plány. Samotné regulace měly zastavit tlak na historická jádra obcí, která se postupně musela proměňovat na centra. Touha po zisku stavebníků a rychlý růst města se ukázal jako překážka, komise musela dělat ústupky oproti původně stanoveným plánům na vytvoření vynikajících celků zástavby. Nová výstavba tedy probíhala nejen na volných plochách, ale pronikla i mezi starou zástavbu do oblasti Žižkova, Vinohrad atd., kde se stavěly činžovní domy s nejmenšími byty bez příslušenství. (Nový 1971; Janáček 1977; Hrůza 1989; Poche et Wirth 2002; Hrůza 2003)

V meziválečných letech se s nedostatkem bydlení nepotýkala pouze Praha, ale i ostatní evropská města. Uznávání architekti, kteří se sešli v rámci mezinárodního kongresu moderní architektury CIAM (Congres Internationaux d'Architecture Moderne), se snažili prosadit myšlenku, že morální povinností státu je zabezpečit levné bydlení. Architektura se s postupným vývojem posouvá z oblasti umělecké do

oblasti sociologické a politické. V rámci čtvrtého kongresu v roce 1933 vznikl jeden z nejvýznamnějších programových dokumentů moderního urbanismu - Athénská charta. Zde byly popsány myšlenky k projektování levného bydlení v rámci poválečné obnovy. Před vydáním tohoto dokumentu, byl proveden průzkum 33 zúčastněných měst. Hodnocena byla hlediska bydlení, rekreace, práce a dopravy, a následně pak navržen způsob zlepšení aktuálního stavu. Hlavním požadavkem bylo, aby se architektura a stavba měst přizpůsobila podmínkám moderní průmyslové společnosti. (Huse 1995; Mumford 2000)

Athénská charta je rozdělena do třech hlavních částí. V první části je město a jeho regiony hodnoceno všeobecně jako celek. Charakter města se neustále vyvíjí dle aktuálních potřeb lidí. Město je součástí ekonomického, sociálního a politického regionu. V druhé části je popsán současný stav měst, kritika a náprava z hlediska bydlení, rekreace, práce a dopravy. V každé kategorii byly shrnuty poznatky z hodnocených měst – kritika, a byly zformulovány požadavky pro zlepšení – náprava. V poslední části jsou shrnuty poznatky a sepsány rozhodující zásady pro budoucí tvorbu měst. (Hrůza 2002)

3.2.2. Zahradní města

Po první světové válce se stavěly převážně činžovní domy na parcelách dle regulačních plánů z konce 19. století. Postupně se k oblibě dostávala nová myšlenka tzv. zahradního města. Byla to reakce na aktuální stav přeplněných a hygienicky nevyhovujících podmínek ve městě. Záměr byl zajistit i pro nejhudší vrstvy přijatelné a zdravé bydlení. (Hrůza 1989)

Při zakládání zahradních měst byl kladen důraz na vytvoření zdravého města, které by zajistilo nejvhodnější podmínky pro práci a bydlení. Základními znaky zahradního města jsou omezená rozloha, která limituje růst města a zdůrazňuje přednosti malých měst a jejich sociální život, obklopení města pásem zeleně pro zlepšení podmínek bydlení a nízké zastavění řadovými nebo rodinnými domky. Myšlenka zahradního města byla poprvé realizována v Anglii, kde v roce 1903 bylo založeno první zahradní město Letchworth a v roce 1920 dle jeho vzoru i Welwin. Teorie o zahradních městech se stala velmi oblíbenou a výstavba se rozšířila i do ostatních zemí jako je USA, Německo, Francie. U nás byly stavěny nejen skromné řadové domky, ale i velké vilové čtvrti jako je Ořechovka, Zahradní město, Spořilov, Hanspaulka či Barrandov. (Howard 1924; Howard 1946; Hrůza 1989)

3.2.3. Dělnické a úřednické kolonie

Kromě výstavby větších celků se objevovaly i drobnější skupiny rodinných domů a vil v těsné blízkosti historického jádra města. Vzhledem k bytové nouzi té doby a velkému počtu chudých obyvatel, se začaly obydlovat i zahrádkářské kolonie, na kterých se také stavěly domky. V těchto tzv. zahradních městech nezaměstnaných žily celé rodiny, mnohdy i s podnájemníky. Tito obyvatelé se snažili, aby jejich domku bylo přiděleno popisné číslo, což by znamenalo uznání stavby za trvalou. Své pozemky rozprodávali nejen vlastníci, ale po roce 1924 sama Praha rozdělila některé své parcely pro vznik těchto provizorních obydlí. V rámci kolonií probíhaly oslavy 1. máje, ochotnické divadelní kroužky i dělnické sportovní kluby. Kolonie můžeme považovat jako doklad sociálních poměrů dané doby. (Hrůza 1989; Hrůza 2003)

V meziválečném období se v Praze nacházelo přes 166 tisíc bytů, z nichž téměř 26 procent byly byty pouze s jednou místností bez příslušenství, přibližně 40 procent mělo k obytné místnosti i kuchyň a pouze 15 procent mělo více než tři pokoje. Pouze třetina bytů byla napojena na elektrickou síť a měla vlastní toaletu. Dejvice patří mezi největší soubor bytové výstavby té doby. Urbanistické a architektonické řešení prostoru, kde je dostatek zeleně, široké komunikace a působivé prostorové řešení je dodnes vyhovující. (Hrůza 1989; Hrůza 2003)

3.2.4. Činžovní domy a vilové čtvrti

Hospodářská krize znovu otevřela otázku bydlení a boj o zlepšení bytových podmínek pracujících. V průběhu 20. let se v Praze postavilo téměř 60 tisíc nových bytů, kdy polovina z nich byla o jedné obytné místnosti, a přibližně 10 procent z celkového počtu bylo nevhodně umístěno v podkroví nebo v suterénech domů. Celkově byla téměř čtvrtina bytů přelidněna, kdy v bytě o jedné místnosti žili 3 lidé, další čtvrtina byla bez elektřiny. V rámci dělnických bytů byla situace ještě horší, ve více než polovině bytů byla pouze jedna obytná místnost pro celou čtyřčlennou dělnickou rodinu. Téměř 40 procent bytů mělo jednu obytnou místnost a kuchyň, a pouze 4 procenta měly k dispozici byty dvoupokojové. Vzhledem k aktuální situaci se v Praze začaly pořádat soutěže na projekty domů, bohužel žádná nepřinesla podstatné řešení problémů s bydlením pro nejhudší vrstvy. (Hrůza 1989; Hrůza 2003)

V době hospodářské krize se stavěly tzv. byty pro chudé obce pražské, jednalo se o činžovní domy s levnými malými byty, jejichž vybavení bylo považováno za nedostatečné již v době výstavby. Byl to důsledek aktuální třídní politiky, kdy finanční prospěch a výnosnost domů převažovaly nad potřebami pracujícího lidu. Státní regulační komise soustředila plánovitě budování vil a rodinných domků na levý břeh řeky. V sousedství původní zástavby tvořily vily a domky vhodný přechodný článek s nízkou zástavbou a zelení. (Borkovský et al. 1964; Nový 1971)

Vilová zástavba byla považována za jednu z nejhodnotnější výstavby v oblasti severozápadní části Prahy, od jižních strahovských svahů až na sever k Vltavě. Nové vilové čtvrti vznikaly v oblasti Hřebenek, Ořechovky, Bubenče a Hanspaulky. V roce 1928 se začalo uvažovat o stavění na Babě. Původní záměr byl postavit 50 vzorových úsporných a sériových rodinných domů, které by měly pomoci řešit bytovou situaci. Od tohoto záměru se upustilo, a bylo postaveno 20 vil dle předem daných požadavků budoucích majitelů. Výstavba rodinných domů a vil probíhala na území Prahy po celé období první republiky. Specifický typ činžovní vily byl stavěn na svažitých terénech izolovaně, či v řadách, s dodržением regulačních zásad. Tyto činžovní bloky vyplňovaly stavební pozemky vnitřního města. Čtvrti rodinných domů se objevily nad Klamovkou, na Malvazinkách, v Košířích, Břevnově, Veleslavíně a na druhé straně řeky podél jižního okraje Vinohrad, Strašnic a Kobylis. Pro bohaté vrstvy byla založena nová čtvrť rodinných domů a vil na Barrandově, naopak na Spořilově pro chudší úředníky. Za zmínění stojí rovněž Dejvice, kde jsou skupiny domů řešeny jednotně. V meziválečném období vznikala soubor na Zelené lišce, kde kromě objektů pro bydlení bylo počítáno i s hřišti, sadem a objekty pro občanské vybavení. Koncepce tzv. řádkového zastavění, která byla použita při výstavbě soboru Zelená liška, byla po druhé světové válce masivně používána při výstavbě obytných sídlišť. Tento druh zástavby poskytuje pro obytné domy dostatek

světla a vzduchu, což je oproti dosavadní zástavbě velký pokrok. (Švidkovskij 1966; Nový 1971; Hrůza 1989; Hrůza 2003)

3.2.5. Poloha vůči historickému městu a vůči krajině

Město důsledkem svého růstu můžeme rozdělit na tři prstencovitě uspořádaná pásma se specifickými rysy a vlastnostmi. Historické jádro, většinou nazývané vnitřním jádrem, můžeme nazvat těžištěm současného centra. Rozkládá se v kotlině Vltavy a mělo by být nejvíce chráněno. Důležité je zachovat měřítko objektů a zároveň i jejich památkovou hodnotu. Ve svém půdorysu je zhruba zachován charakter města původně opevněného. První vnější prstenec označovaný také jako vnitřní město, obepíná vnitřní jádro, a je charakterizován bývalými předměstími Prahy z konce 19. století a zastavením z počátku 20. století. Zahrnuje území Dejvic, Bubence, Letné, Holešovic, Libně, Karlína, Žižkova, Vinohrad, starých Vršovic, Podolí, Smíchova, Košíř a Břevnova. Jedná se o území s velmi odlišnými rysy, v případě jejich přestavby by toto pásmo mělo představovat přechodový článek mezi historickým jádrem a novější zástavbou. Druhý vnější prstenec neboli třetí zóna, vyznačuje nové sídelní prostory a průmyslové areály ve vnějších prostorech obvodového pásma. Zde převažovala především masivní bytová výstavba po roce 1950. (Říha et al. 1956; Borovička et Hrůza 1983)

3.3. Druhá polovina dvacátého století

V této části je uveden postupný vývoj nově vznikajících sídlišť po druhé polovině 20. století. Je zde popsán vývoj od prvních drobných obytných celků až po výstavbu nových měst.

3.3.1. Výstavba sídlišť

Roku 1946 bylo provedeno sčítání domů a bytů, při kterém bylo zjištěno, že na území Prahy je celkem 42 327 domů s 323 246 byty, z nichž bylo pouze 449 bytů neobydleno. Vybavenost stávajících bytů byla nevyhovující, většinou se jednalo o jednopokojové byty s kuchyní. Pouze desetina bytů byla připojena na vodovod a kanalizaci. Zjištěný nedostatek bytů byl řešen nejprve rozdělováním dosavadních větších bytů na menší, a později zastavováním proluk a budováním malých obytných skupin. Nově vznikající malá sídliště navazovala na stávající město a jeho dopravní a technické sítě. Tyto kroky bohužel nevedly ke zlepšení situace a bylo nutné začít projektovat a stavět velké bytové okrsky se základní občanskou vybaveností. Téměř všechny nově postavené byty od konce 50. let byly postaveny na sídlištích. (Borkovský et al. 1964; Janáček 1977; Borovička et Hrůza 1983)

Dosavadní území Prahy bylo vymezeno hranicemi Velké Prahy z roku 1920. Pro další plánování a rozvoj bylo nutné najít další vhodné plochy. Zastavené území metropole, ale i terén pražské kotliny vymodelované vltavským meandrem, Brusnicí a Botičem a rozrytý příčnými úvaly a údolními značně omezoval možnost další výstavby. Všechny vhodné polohy pro výstavbu již byly obsazeny. Uvažovalo se i o zastavení dosud volného území v centru, porostů dřevin a dlouhých pásů zelených

svahů nad Vltavou, naštěstí tyto plochy byly zachovány ve stávající podobě. (Nový 1971)

Sídliště jsou nejvýznamnějším znakem výstavby v období od 50. do 80. let. Typickým znakem sídliště jsou vysoké domy, které převyšují okolní zástavbu, a jsou sestaveny z velkých panelů. Výstavba probíhala převážně na rovných pozemcích, kde bylo možné pomocí jeřábu postavit co nejvíce objektů. (Hrůza 2003)

Sídliště je obytný soubor založený na skladbě bytů podle druhu a velikosti příslušných prvků, souborů občanské vybavenosti, zelených a zpevněných ploch a na dynamicky propojujícím faktoru dopravy a pohybu. Urbanistická kompozice sídliště je podmíněna uzavřeností či otevřeností půdorysného řešení, výškovou hladinou zástavby, osovou dispozicí a objemy hmot. Kompoziční skladba je doplněna soustavou pěších cest a prostranství, a splňuje provozní a hygienické podmínky. (Platovská 2010)

V roce 1964 byl vládou schválen první urbanistický plán Prahy. Tento plán uvažoval Prahu dle administrativních hranic z roku 1920, ovšem stal se základem pro bytovou a ostatní výstavbu v šedesátých letech. Původní nedostatečné městské hranice vyvolaly potřebu po nových plochách. Praha se dohodla se Středočeským krajem a vznikla komise, která měla vzájemně provázat potřeby města a jeho zázemí s širším okolím. Byl zadán požadavek k vypracování územního plánu pražské-středočeské aglomerace. V druhé polovině 60. let bylo rozhodnuto o rozšíření Prahy o dalších 21 obcí, plocha města se navýšila na téměř 300 km² a 1,1 milionu obyvatel. Tato nová skutečnost byla promítnuta i do připravovaného územního plánu pražské-středočeské aglomerace. Územní plán aglomerace i územní plán hlavního města byly schváleny vládou v červnu roku 1976, pražský prostor měl stabilizovanou urbanistickou koncepci dalšího rozvoje při dlouhodobém výhledu do roku 2000. Plány vycházejí z myšlenky, že Praha tvoří urbanistický celek se svým širším zázemím, což je vyjádřeno jednotou prostorového a funkčního uspořádání i struktury osídlení. (Hrůza et al. 1977)

3.3.2. První poválečná sídliště

První projekty na stavbu sídlišť se objevovali již po roce 1947, na místech určených dle předválečných regulačních plánů. Během tří let bylo vyhlášeno přes 80 stavebních obvodů, uvnitř obvodů bylo možné měnit původní určení ploch a vydávat stavební povolení. Většina pozemků v rámci vyhlášených obvodů byla v soukromém vlastnictví, takže bylo umožněno jejich vyvlastnění. V původním návrhu se počítalo se stavbou přibližně osmi tisíc bytů, které měly zlepšit tehdejší nepříznivou bytovou situaci. Před započítáním výstavby nových sídlišť se ještě dokončovaly projekty z meziválečného období. Byl dostaven obytný soubor Zelená liška, objekty na Žižkově a Břevnově. Také na okraji Kobylis vznikl v duchu řádkové zástavby soubor tzv. dvouletkových domů. (Hrůza 1989)

Rozvoj výstavby začal v roce 1949, kdy výstavbu převzal socialistický sektor. Do konce roku 1954 bylo postaveno a předáno k užívání 11 840 nových bytových jednotek a v následujících čtyřech letech další 16 202 bytů. Všechny byty již byly technicky vybaveny a splňovaly požadavky moderního bydlení. (Borkovský et al. 1964)

Sídlíště Solidarita je první nejvýznamnější bytovou stavbou po válce. Od počátku výstavby bylo plánováno, že obytný komplex musí tvořit samostatný ucelený útvar se vším vybavením pro každodenní potřeby obyvatel. Urbanistický koncept je založen na centrálním prostoru náměstí, který obklopuje pás zeleně, od kterého jsou v řadách uspořádány objekty bydlení. V rámci sídlíště se nachází téměř veškeré občanské vybavení, obchody, kulturní dům, sportovní středisko, školy, školky i jesle. Všechny obytné objekty mají jednotný konstrukční princip příčných nosných zdí z cihel a stropy z prefabrikovaných dílců. Obytný soubor rozložený na cca 40 ha byl tvořen řadovými rodinnými domky, které byly doplněny vícepatrovými obytnými domy a základním občanským vybavením. Vůbec poprvé byly domy a byty stavěny dle jednoho typu, a stavební prvky mohly být hromadně vyráběny a montovány přímo na stavbě. Výstavba sídlíště Solidarita tvoří základ pro následnou hromadnou průmyslovou bytovou výstavbu. (Švidkovskij 1966; Hrůza 1989)

3.3.3. Poloha sídlišť vůči krajině, teorie urbanistické koncepce

Urbanistické studie pro nová obytná sídlíště se začaly zpracovávat v 50. letech. Umístění bylo voleno ve volných okrajových částech města, kde byly dostupné dopravní a inženýrské sítě. Rozvoj typizovaných a hromadně vyráběných stavebních prvků pomalu vytěsnil tradiční stavební technologie. V duchu typizace bylo postaveno sídlíště Chmelnice, Červený vrch a Malešice. Pro hromadnou výstavbu již tradiční technologie nebyly dostačující a začaly se používat montované konstrukční systémy. Panely T08B o rozponu 6 m byly hojně využívány při výstavbě sídlišť. Velkou změnu znamenalo roku 1955 rozhodnutí postavit v Holešovicích panelárnu, kde se následně začaly vyrábět panely typu G 57 pro výstavbu pražských sídlišť. Později v 80. letech byla využívána technologie konstrukčního systému VVÚ-ETA a Larsen – Nielsen, které umožňovaly variabilnější uspořádání místností v bytě. (Hrůza 1989; Vítek et al. 2007)

Zdokonalení panelové technologie, znamenalo výraznou změnu ve výstavbě. Začaly se projektovat domy s příčnými nosnými zdmi s rozponem 6 metrů, který umožňoval lepší umístění výtahové šachty a volnější dispozici navrhovaných bytů. Toto nové řešení bylo využito roku 1961 při stavbě sídlíště Invalidovna a později i při výstavbě v okrajových oblastech města. S vývojem panelové technologie souviselo i navyšování počtu podlaží. V 50. letech se byly objekty pouze 5podlažní, v 60. letech už se jednalo převážně o 8podlažní domy a o pár let později byly domy již 12podlažní. Cílem bylo zlepšení využití pozemků, navýšení hustoty obyvatel a úspora při budování inženýrských a dopravních sítí. Dosavadní sídlíště byla koncipována jako uzavřená, s rozlohou do 50 ha a vlastním centrem ve středu zástavby. Díky tomuto stylu zástavby mělo každé sídlíště jiný urbanistický charakter. (Hrůza 1989)

Odlíšný urbanistický charakter můžeme nalézt také u sídlíště Novodvorská, které se rozrostlo podél vlastní komunikační osy. Vznikl tak organický obytný celek s blízkou přirozenou rekreační oblastí, mimo průmyslovou zónu. Dalším příkladem je sídlíště Krč, kde bylo snahou co nejefektivněji využít jednu z posledních volných ploch na příměstském okraji. Sídlíště bylo postaveno v pruzích vedoucích od původní komunikace. Za chodníkem je pásmo bydlení, klidu, škol, rekreačních ploch a solitérního bydlení. (Vítek et al. 2007)

V dalším sídlišti Lhotka jsou nové objekty včleněny do mezer původní nízké zástavby, což je znak tzv. jeřábového urbanismu. Vzhledem k plánu budování dalších bytů, bylo nutné najít nová vhodná staveniště pro vybudování větších sídelních útvarů. (Hrůza 1989)

První sídliště koncipované jako celek bylo na Pankrácké pláni, kde bylo převážně volné území. Zástavba odpovídala předválečným regulačním plánům, vilové čtvrti ve svahu nad řekou, areál Zelené Lišky s pavlačovými domy, poválečné sídliště Antala Staška. V dosavadní roztroušené zástavbě bylo kolem 80 tisíc obyvatel. Nový návrh sídliště předpokládal navýšení o dalších 50 – 70 tisíc obyvatel, řešil Pankráckou pláň jako celek, kde mezi původní zástavbu začlenil novou. Urbanistický koncept plně využil krajinářsky zajímavý stávající útvar rodinných domků a vilek. Také počítal s vybudováním nového centra a soustavy parkovacích ploch. Při realizaci byl celý prostor rozdělen na několik sídlišť, která ovšem byla budována jako součást vyššího celku. Jednalo se o důležitý pokrok v urbanistickém pojetí pražské bytové výstavby. (Hrůza 1989)

Výrazné geografické členění pražského terénu vytvořilo vhodné podmínky i pro urbanistické členění. Plasticky utvořený terén ovlivnil růst města a podpořil vznik jednotlivých městských celků, které mají své vnitřní vazby, ale nejsou vzájemně propojené. Jedná se například o Žižkov – Vinohrady, Vršovice – Nusle, Michle – Pankrác, také Břevnov – Dejvice a Smíchov – Košíře. Je zde patrné přirozené členění, které je možné využít při formování města do výrazných urbanistických celků. (Novotný 1964)

Výstavbou sídlišť bylo nutno překonat urbanistický problém, aby velkoměstské bydlení bylo řešeno se zřetelem k potřebám moderní doby. Nová sídliště výrazným způsobem ovlivnila populační strukturu pražských obvodů, kdy přesunem obyvatel do sídlišť došlo k výraznému úbytku obyvatel ve vnitřní Praze. (Janáček 1977)

Urbanistická řešení byla ovlivňována možnostmi a vztahem stavebních ploch v stávající zástavbě města k obytným celkům, které byly realizovány na okraji města. Z hlediska velikosti je možné sídliště rozdělit do 3 skupin. Do první skupiny můžeme zařadit sídliště Petřiny, které se přizpůsobovaly svou urbanistickou koncepcí okolnímu zastavění. Další skupina, kam můžeme zařadit Jižní Město, již měla vlastní urbanistické řešení, ovšem obytný celek ještě nebyl samostatný. Poslední, třetí skupina kam je zařazován Barrandov, Černý Most a Jihozápadní Město, již mají vnitřní prostory obytných celků využity k rekreaci a zeleni, a doprava je vedena kolem obvodu celého obytného celku. (Vítek et al. 2007)

3.3.4. Přehled pražských sídlišť 50. - 80. léta, pražská města

Sídliště jsou nejvýznamnějším typem výstavby v období od 50. do 80. let. V prvních poválečných letech 1945 – 1947 bylo v Praze dokončeno necelých 200 bytů ročně, a v následujících 3 letech se dokončilo necelých 5tisíc bytů. V roce 1961 jsou již byty mnohem vybavenější, téměř 98 procent je vybaveno elektřinou, 77 procent má vlastní vodovod, 62 procent má vlastní koupelnu, 65 procent plyn a pouze 19 procent ústřední vytápění. V porovnání výstavby bytů s celou republikou, Praha zaostávala téměř o třetinu. Pomalá výstavba byla pravděpodobně zapříčiněna i velmi nízkou mechanizací a úrovní řízení. Do roku 1950 byla stavební výroba roztroušena do drobných firem, takže nedocházelo k velkovýrobě. Výstavba rovněž nebyla koordinovaná a stávala se živelnou a neekonomickou. V 50. letech byl zpracován

územní plán, dle kterého pokračovala výstavba a zároveň byly založeny v malešicko – hostivařské oblasti nové průmyslové závody. (Vítek et al. 2007)

Nová výstavba začínala být organizovanou od roku 1956. V letech 1957-1980 mělo být vybudováno 25 nových velkých sídlišť pro 422 000 obyvatel s téměř 130 tisíci byty. Radou Ústředního národního výboru Praha byla dne 26. 10. 1956 zřízena jednotná organizace pro zajišťování bytové a občanské výstavby pod názvem Generální investor komplexní bytové výstavby Ústředního národního výboru. Tato nová organizace byla od následujícího roku jediným investorem v přípravě, organizaci a realizaci městské výstavby. Dne 1. 1. 1968 vznikla organizace Výstavba hlavního města Prahy – Generální ředitelství, která byla nově pověřená koordinací městské výstavby, a byly jí podřízeny i ostatní organizace. Od roku 1969 byla organizace přejmenována na Výstavba hlavního města Prahy - Výstavba sídlišť, začala plnit funkci investora dodavatelské bytové výstavby na území Prahy. Tento nový investor musel vyřešit otázku sociálního bydlení, správnou technologii výstavby, vyhovující bytový standard a samozřejmě musel dodržovat urbanistické požadavky rozvoje města. Byl rovněž kladen důraz na sociální souvislosti bytové výstavby, aby došlo ke zlepšení vnitřního i vnějšího obytného prostředí. (Nový 1971; Vítek et al. 2007)

V letech 1964 – 1973 byla průměrná velikost obytné plochy nově postavených bytů v Praze kolem 40m² při průměrném počtu 2,5 místnosti na byt. V nové výstavbě převládaly především 3 pokojové byty, počet jednopokojových bytů a garsonek postupně ubýval. S výstavbou sídlišť byla spojena i rozsáhlá výstavba technického a občanského vybavení. Postupně vznikaly nové školy, školky, jesle, kulturní zařízení, služby, zdravotní střediska ale i nové komunikace a inženýrské sítě. (Vítek et al. 2007)

Sídliště budována v 50 - 60. letech byla první známkou přicházející nové generace tzv. pražských měst – Severního, Jižního a Jihozápadního, která jsou dodnes nejvýznamnějšími rozvojovými lokalitami Prahy z hlediska bydlení. (Hrůza 1989)

Náhorní planiny, na kterých se Severní Město rozkládá, mají příznivější klimatické podmínky, oproti historickému jádru. Na druhou stranu překonávání výškového rozdílu bylo nákladné při budování inženýrských sítí a dopravy. Severní Město má nadmořskou výšku kolem 300 m n. m., zatímco nadmořská výška Staroměstského náměstí je 193 m n. m.. Problém s dopravou byl vyřešen až v roce 1984, kdy bylo v této oblasti zprovozněno metro C. (Hrůza 1989)

Severní Město bylo první záměrně koncipované město, jeho výstavba je považována za největší urbanistický a stavební počín po druhé světové válce. Začalo se budovat v okrajové oblasti dosud urbanizovaného území, na terasovitém návrší nad Trojou. Cílem bylo vytvořit vyšší stupeň urbanistického i technologického řešení a současně i vyšší standard bydlení. Dle místních názvů byly vznikající celky pojmenovány jako Prosek, Ďáblice, Kobylisy a Bohnice. Společenská centra jsou umístěna na komunikační ose, která těmito čtyřmi celky prochází. Prostorové rozdělení celků zmírňuje jednotvárnost výstavby, umožňuje příčné průniky zeleně mezi jednotlivými celky. (VHMP – VS 1973; Pohl 1976; Hrůza 1989)

Sídliště Prosek a Kobylisy byly stavěny ještě panelovou technologií TO8B, vzhledem k požadavku na vyšší standard bydlení, byla již tato technologie nedostačující. Nový dispozičně inovovaný systém pro atypické řešení celého prostoru byl využit až v sídlišti Ďáblice. Toto sídliště již mělo vyšší bytový standard, rovněž bylo poprvé využito podzemních kolektorů pro soustředěné vedení

inženýrských sítí. Bylo stavěno také technologií TO8B, ovšem upravenou pro 11-14podlažní domy, 18podlažní objekty byly stavěny systémem Konstruktiva. Pro realizaci sídliště Bohnice bylo použito nové konstrukční soustavy VVÚ- ETA a Larsen – Nielsen, tato technologie přinesla mnoho technických nesrovnalostí, které vedly k nuceným kompromisům mezi architekty a staviteli. (Vítek et al. 2007)

V letech 1964 - 1977 byl stavěn Prosek pro více než 30 tisíc obyvatel. Dispoziční řešení bylo ovlivněno trasou vzdušného vedení elektrické energie, a nutností stejné výšky domů z důvodu požadavků leteckého provozu. Sídlíště se rozkládá na náhorní plošině mezi dosavadní zástavbou rodinných domů a vilek, které při výstavbě byly téměř všechny zachovány. Vybrané pozemky pro sídliště ovšem nebyly příliš vhodné, část území byla poddolována z důvodu dřívější těžby pískovce. Také zde byla dříve cihelna, která využívala sprašových zemin pro výrobu cihel. Záměrem bylo vytvořit samostatný a všestranně vybavený obytný útvar se službami, obchody, zdravotnickým zařízením, školami i kulturním zařízením. Dostatek autobusových linek zajišťoval dobré spojení s vnitřním městem i ostatními městskými celky. (Hrůza 1989; Vítek et al. 2007)

Po Proseku navazovaly s výstavbou menší Kobylisy, které se rozkládaly na svazích pod tramvajovou vozovnou Kobylisy a nad Trojským údolím. Jednalo se převážně o dostavbu stávající vilové čtvrti a doplnění technické a občanské vybavenosti celého územního celku. Urbanistický návrh se snažil respektovat návaznost na stávající vilovou zástavbu i prohlubeň po bývalé cihelně, která měla tvořit rekreační prostor. Půdorysy domů byly různě natáčeny, aby byl umožněn výhled do okolí a nikoliv pouze do protějšího objektu. Komunikace a především pěší cesty byly realizovány s ohledem na původní vyšlapané cesty obyvateli, bylo tak dosaženo maximální účelovosti. (Vítek et al. 2007)

Za nejzdařilejší obytný soubor poválečné výstavby jsou považovány Ďáblice. Společenské centrum a vysoký standard bytových domů podporuje urbanistický koncept obklopení ze severní strany zeleným pásem Ďáblického háje. Současně s výstavbou obytných domů byly postaveny i objekty občanské vybavenosti, proběhly i rozsáhlé terénní úpravy a výsadba zeleně. (Hrůza 1989; Vítek et al. 2007)

Poslední částí Severního Města jsou Bohnice, stavěné v 70. letech pro téměř 33 tisíc obyvatel. Sídlíště bylo umístěno do přírodního prostředí s příznivými klimatickými podmínkami. Celé obytné území je obklopeno lesoparkem, který nabízí možnost rekreace. Mimo převážné většiny panelových domů bylo vybudováno i několik rodinných domů, v rámci družstevní výstavby. Bohnice jsou vysunuty nad Trojskou kotlinu a vyčnívají nad siluetou města souvislým pásem jednotvárně řešených domů. (Hrůza 1989; Vítek et al. 2007)

Jižní Město je vymezeno přírodními podmínkami, na severovýchodě tokem Botiče, na západě Kunratickým a Krčským lesem a na jihu Milíčovskou oborou. Původní návrh obytné čtvrti pro téměř 70 tisíc obyvatel předpokládal její umístění na východ od dálnice D1, na západ měla být umístěna celoměstská zařízení a pracoviště. Z důvodu zpoždění výstavby byla pro obytné celky využita i západní oblast, toto rozhodnutí výrazně ovlivnilo dosavadní siluetu města. Vysoká mohutná zástavba narušila typické členění obrazu města a dosud převládající rovnováhu mezi přírodou a lidskou činností. Kompoziční návrh sídliště uvažoval se středně vysokým zastavěním, prostorovými a organizačními celky, které měly být propojeny hlavní komunikací, každý celek měl být ohraničen parkovými pásy. Bohužel z ekonomických důvodů a následkem tlaku investorů došlo k překročení kompaktní

rozlohy, velikosti i měřítka celkové stavby. V roce 1980 bylo do Jižního Města zavedeno metro C, které tvořilo jakousi páteř celé oblasti. Mezi nevýhody tohoto sídelního útvaru patří nedostatek blízkých pracovišť a nutnost následného dojíždění. (Hrůza 1989)

Jižní Město bylo realizováno na ploše asi 1 200 ha, bylo rozděleno dálnicí na dvě části, Jižní Město I – východ, kde byly převážně bytové objekty a základní občanská vybavenost, a Jižní Město II – západ, kde kromě bytových celků vznikly i areály škol, vysokoškolských kolejí, sportovišť, pracoviště vědeckých oborů a administrativní budovy. Vzhledem k rozsáhlosti výstavby bylo každé sídliště řešeno jiným projektantem a jiným konstrukčním systémem, mělo se tak předejít stereotypnímu řešení jednotlivých souborů. (Vítek et al. 2007)

Mezi nejmladší pražské město je zařazováno Jihozápadní Město, které se nachází od Dívčích hradů nad Smíchovem až po Zličín a Řeporyje. První projekt uvažoval pouze s obydlím pro 80 tisíc obyvatel mezi Stodůlkami, Jinonicemi a Prokopským údolím, ovšem později bylo rozhodnuto o pokračování výstavby pro dalších 50 tisíc obyvatel. Tento prostor nebyl dosud zastavěn z důvodu obtížného řešení inženýrských sítí a dopravního napojení ve složitém terénním reliéfu. Problém byl vyřešen prodloužením trasy metra B. Urbanistická koncepce samostatných obytných souborů, jež byly pojmenovány dle místních lokalit jako Stodůlky, Lužiny, Velká Ohrada, Nové Butovice, Jinonice a Dívčí Hrady, byla ovlivněna terénním reliéfem Prokopského údolí a potoků. Tyto samostatné architektonické celky mají umocnit a dotvořit charakter krajiny. Přírodní zázemí v Prokopském údolí, které má tato lokalita k dispozici, slouží k rekreačním účelům. (VHMP – VS 1975; Hrůza 1989; Vítek et al. 2007)

Mezi další významná sídliště, která byla v průběhu 80. let realizována, stojí za zmínění Modřany, Řepy, Barrandov I, Horní Měcholupy – Petrovice, Letňany nebo Černý Most. Tyto sídelní celky byly vybudovány na okrajových částech Prahy. Jedná se ovšem o menší měřítka, sídliště byla koncipována pro menší množství obyvatel, proti nově budovaným městům. (Vítek et al. 2007)

Panelová sídliště nejsou exotismem a nelze je odsuzovat. Jedná se o dokument a jeden z příkladů doby, jejíž politika stanovila podmínky, které jinou hromadnou výstavbu nedovolovaly. Panelová sídliště se již stala sociální realitou s pevnými mezivazbami i v současnosti. (Platovská 2010)

Každé město má svou image, prostřednictvím které lze definovat představy, které si lidé vytvářejí o městském prostředí. Celek města je možné rozdělit do pěti základních prvků na cesty, okraje nebo hranice, oblasti, uzly a významné prvky. Těchto pět prvků se vzájemně prolíná, ovšem měly by být od sebe rozlišitelné, což poté vypovídá o dobře zorganizovaném městě. Sídliště tvořící samostatná města mají svou image, která je pro ně charakteristická. (Lynch 2004)

Dosud postavené sídelní celky a pražská města jsou koncipována jako specifická součást městského organismu, nikoliv jako satelitní města. Je kladen důraz na celkové funkční a kompoziční uspořádání města, kde jsou jeho jednotlivé části chápány jako jeho součást, ale s vlastními pracovišti, bydlišti, občanským vybavením i rekreací. (Borovička et Hrůza 1983)

3.3.5. Obytná výstavba po roce 1990

Po roce 1990 již obytná výstavba nedosahovala takových rozměrů, jako v předcházejících letech. Vzhledem k uspokojení poptávky po nových bytech již nebylo nutné plánovat obrovské sídelní celky a probíhaly pouze dostavby proluk a rekonstrukce stávajícího bytového fondu.

Nejvýznamnějším plánem výstavby, po hromadné výstavbě sídlišť po 2. světové válce, je projekt Západního města. Dle developerské společnosti Finep by se mělo jednat o největší urbanistický projekt po roce 1989. Západní město vniká postupně v několika fázích, výstavba je rozdělena do etap dle projektu jednotlivých čtvrtí. Stavba začala v roce 2008 od centrálního náměstí, na který vede výstup z metra – stanice Stodůlky, dále pokračovala Britskou čtvrtí a čtvrtí Administrativních objektů. Celý projekt by měl být dokončen do 15 let od započetí stavby. Pro realizaci staveb je zajištěna plocha ve výši 115 ha, přičemž je možné tuto plochu rozšířit až na 600 ha. V rámci výstavby má vzniknout přibližně 10 000 nových bytových jednotek jak v rámci bytových domů, tak ve vilách, kancelářské prostory, restaurace, obchody, školy, kulturní a zdravotní zařízení. Prostory budou doplněny veřejnou zelení v rámci veřejných prostranství a parky pro rekreaci. (URL 2)

V rámci historického centra již developerská výstavba téměř neprobíhá. V letech 2010 - 2011 byly dostavěny bytové domy v Rezidenci Korunní na Vinohradech, Rezidence Prague Towers ve Stodůlkách, Bytový dům Kytlická na Proseku nebo Nové Letňany. (URL 9)

Aktuálně v Praze vznikají pouze menší projekty bytových domů řádově pro stovky obyvatel. Za zmínění stojí například Rezidence Podbaba, Rezidence Bělohorská, Barrandov Hills, Nové byty Hloubětín a další. Tyto nově budované celky již splňují veškeré podmínky moderního bydlení. Téměř všechny byty jsou opatřeny balkonem či terasou, v rámci domu jsou vybudovány sklepy a podzemní garáže pro vyšší komfort obyvatel. Okolní prostředí je doplněno zelení a odpočinkovými plochami. Vzhledem k umístění, které navazuje na stávající zástavbu, je v okolí objektů i plná občanská vybavenost a dobré napojení na městskou hromadnou dopravu.

Důvodem značného poklesu výstavby nových bytů je pravděpodobně zpřísnění podmínek poskytnutí úvěru pro developery. Za další důvod je možné považovat již nasycený trh s nemovitostmi, a tím i nižší poptávku, i relativně vysoké ceny nového bydlení. V posledních letech také výrazně narůstá suburbanizace. V rámci tohoto procesu dochází k přesunu obyvatel, včetně jejich bydlení, na okraj velkých měst. Jedná se o typický proces, kterým se rozrůstá většina vyspělých měst. Tímto vznikají nové výstavby označované jako satelitní města, které můžeme dle převládající funkce rozdělit na obytné a komerční. Typ výstavby se poté rovněž liší dle způsobu využití. Koncentrovaná výstavba kolem stávajícího sídelního celku znamená nižší zátěž kladenou na krajinu i společnost v zázemí města. (URL 3; URL 7)

V těsném zázemí města, na území Praha – východ a Praha – západ, respektive na území obcí s rozšířenou působností Černošice, Říčany, Brandýs nad Labem, bylo v letech 2005 – 2010 dokončena přes 21tisíc nových bytů, z nichž téměř 70% bylo v rodinných domech. (URL 9)

4. METODIKA

V rámci této kapitoly bude popsána metodika, podle které bylo provedeno zhodnocení vybraných sídlišť. Nejprve budou vymezena řešená sídliště a zdůvodněn jejich výběr. V další části budou určeny jednotlivé charakteristiky, dle kterých budou vybraná sídliště posuzována. V poslední části budou uvedeny použité prameny a zdroje, které byly využity k hodnocení a vypracování mapových podkladů.

4.1. Vymezení řešených sídlišť

Prvním úkolem bylo prostudovat dostupné prameny a blíže se tak seznámit s řešeným územím. Historický vývoj pražské výstavby je uveden v kapitole 3.

Od druhé poloviny 20. století probíhala na území Prahy výstavba mnoha sídlišť, která postupuje až do dnešní doby. Vzhledem k jejich rozsáhlosti bylo přistoupeno k výběru z těch, která byla identifikována jako cenná či pozoruhodná v dokumentu Územně analytických podkladů města Prahy 2007 - Téma 10.11 Cenné a pozoruhodné urbanistické soubory z hlediska urbanistického vývoje, založení, architektury a kompozice (URL 4). Sídliště, která v tomto dokumentu nejsou obsažena, nebyla ani zahrnuta do výběru pro řešení diplomové práce.

Sídliště budou posuzována z hlediska jejich vztahu ke krajinným a přírodním podmínkám. Základní charakteristika území, včetně přírodních podmínek města Prahy je uvedena v kapitole 5.

Pro přehlednost byly soubory rozděleny dle doby vzniku na 3 skupiny podle započetí jejich výstavby:

do 50. let

60 - 80. léta

90. léta – současnost

Rozdělení výstavby do výše uvedených časových úseků bylo voleno s ohledem na její vývoj. Do 50. let výstavba probíhala na menších plochách, převážně tradiční technologií. V 60. letech došlo k rozvoji panelových technologií a výstavba sídlišť probíhala v masivním měřítku. Do 80. let bylo prostřednictvím hromadné panelové výstavby postaveno nejvíce souborů. Od 90. let již hromadná výstavba stagnuje a není provozována v tak velkém měřítku jako v předchozích letech.

V rámci každého časového úseku bylo vybráno několik obytných souborů, ve kterých probíhal výzkum. Při výběru řešených území byl kladen důraz na obytnou funkci sídliště a hromadnou výstavbu. Tab. 1 ukazuje přehled cenných a pozoruhodných urbanistických obytných souborů vybudovaných v průběhu 20. století v Praze, tabulka vychází z ÚAP hlavního města Prahy – Cenné a

pozoruhodné Urbanistické soubory z hlediska urbanistického vývoje, založení, architektura a kompozice (URL 4). Tučně vyznačené soubory byly řešeny v rámci této práce a byl v nich proveden terénní průzkum.

Soubory byly vybrány s ohledem na dobu vzniku tak, aby v rámci každého časového úseku se výstavba pokud možno neprolínala. Dalším určujícím znakem pro výběr byla kapacita souboru a plocha zastavění, která je u každého řešeného sídliště odlišná.

Období	Číslo	Název	Lokalita	Doba vzniku	Rozloha [ha]	Kapacita	
						Bytové jednotky, (rodinné domy)	Počet obyvatel
do 50. let	1.	Sídliště Jarov	Praha 3 - Žižkov	1959 - 1963	22	1740	3700
	2.	Zelená Liška	Praha 4 - Krč	1938 - 1950	14	-	-
	3.	Dejvice sever	Praha 6 - Bubeneč, Dejvice	20. - 50. léta	37,5	-	-
	4.	Sídliště Petřiny	Praha 6 - Břevnov, Veleslavín	1959 - 1965	60,5	4550	10 000
	5.	Hanspaulka	Praha 6 - Dejvice	1926 - současnost	180	1000 (1020)	6000
	6.	Zahradní město	Praha 10 - Záběhlice	1928 -	28	(650)	1500
	7.	Sídliště Solidarita	Praha 10 - Strašnice	1948 - 1950	42	600 (600)	-
60. - 80. léta	8.	Sídliště Malešice	Praha 10 - Malešice, Strašnice	1959 - 1966	62,7	4780	10200
	9.	Sídliště Pankrác I. a II.	Praha 4 - Krč, Podolí, Nusle	1964 - 1967	44	3350	6900
	10.	Sídliště Michelská	Praha 4 - Michle	1962 - 1966	18	1550	2900
	11.	Sídliště Novodvorská	Praha 4 - Braník, Lhotka	1964 - 1969	43	3900	8000
	12.	Sídliště Červený Vrch	Praha 6 - Vokovice	1960 - 1972	35	2650	5500
	13.	Sídliště Invalidovna	Praha 8 - Karlín	1961 -1965	15,1	1270	2600
	14.	Sídliště Ďáblice	Praha 8 - Kobylisy, Libeň, Střížkov	1969 - 1980	139,2	9900	21800
	15.	Sídliště Bohnice	Praha 8 - Bohnice, Troja	1972 - 1980	164	10030	25100
	16.	Sídliště Prosek	Praha 8 - Prosek, Střížkov	1964 - 1972	174	10280	22300
	17.	Sídliště Jižní Město I.	Praha 11 - Chodov, Háje	od roku 1970	372	21780	56000
18.	Jihozápadní Město	Praha 13 - Stodůlky	1976 - současnost	362	20600	49000	
90. léta až současnost	19.	Nový Barrandov	Praha 5 - Hlubočepy	od roku 1980	99	6100	17000
	20.	U kříže	Praha 5 - Jinonice	1996 - 1998	6,2	480	-
	21.	Areál Hvězda	Praha 6 - Veleslavín	1994 - 2000	3,7	350	700

Tab. 1 Přehled cenných a pozoruhodných urbanistických obytných souborů (URL 4)

4.2. Charakteristika hodnocených znaků

Pro účely hodnocení vztahu sídliště ke krajinným a přírodním podmínkám jsem vycházela z dostupných Územně analytických podkladů hlavního města Prahy – Cenné a pozoruhodné Urbanistické soubory z hlediska urbanistického vývoje, založení, architektura a kompozice (URL 4). Z výše uvedeného jsem čerpala základní informace o vzniku sídlišť jako je autor sídliště, rozloha a vymezení sídliště, doba vzniku – rozmezí počátku a konce výstavby, kapacita z hlediska množství bytových jednotek a počtu obyvatel. Současně z tohoto zdroje byly převzaty i základní charakteristické informace o řešeném souboru, v případě využití jiných zdrojů je uvedena citace.

Přírodní podmínky byly posuzovány na základě terénního šetření ve vybraných obytných souborech, které probíhalo od léta 2014 do jara 2015. Jednotlivé lokality byly podrobně zkoumány a byla v nich pořízena podrobná fotodokumentace. Pozornost byla věnována především vhodnosti založení sídliště na terénu, dostatku zeleně a vhodného klimatu, a dále probíhalo posouzení celkového vztahu sídliště k přírodním podmínkám, krajinnému rámci a uplatnění sídliště v krajinném rámci města.

V rámci každého souboru byly posuzovány následující prvky, které byly zjištěny na základě terénního průzkumu:

Terén – vliv terénu na rozmístění zástavby, prostupnost území

Zeleň – dostatek či nedostatek zeleně, její rozmístění v rámci zástavby, typ zeleně

Rekreační plochy – umístění v rámci území, dostupnost v blízkém okolí a v rámci města, možnost dlouhodobé rekreace

Návaznost na okolí - byla hodnocena dostupnost sídliště systémem městské hromadné dopravy, občanské vybavení, návaznost na město a okolní krajinu, působení v krajinném rámci

Celkový dojem – shrnutí všech zjištěných skutečností v rámci šetření

Dále jsem posuzovala návaznost sídliště na město, z hlediska dostupnosti a občanské vybavenosti a existence rekreačního zázemí z hlediska lokální a celoměstské dostupnosti. V závěru šetření byl posouzen celkový potenciál sídliště z hlediska krajinářské hodnoty a vhodnosti k bydlení. Výsledky zjištěné na základě terénního šetření byly shrnuty do tabulky a bylo provedeno jejich srovnání.

4.3. Zpracování terénního šetření

Na základě terénního šetření byly zjišťovány charakteristiky pro hodnocení jednotlivých znaků, jak je uvedeno v předchozí části 4.2. Zjištěné charakteristiky jsou shrnuty v textové podobě v kapitole 6. a v grafické podobě ve formě příloh. Přílohy se skládají z podrobné mapy řešeného území a fotodokumentace pořízené během terénního šetření.

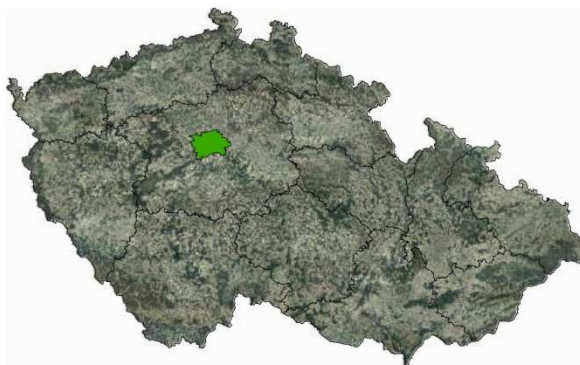
Mapy byly vytvořeny v programu ArcGIS 10.2. Do tohoto programu byla připojena ze serveru Českého úřadu zeměměřičského Ortofoto mapa České Republiky a Základní mapa České Republiky prostřednictvím služby WMS. Dále byla použita volně dostupná data hranic správních obvodů města Prahy. Použitím vektorizace

bylo zakresleno řešené území sídliště, vrstevnice, základní osy území, plochy občanského vybavení, zastávky městské hromadné dopravy, významné plochy zeleně a další. Mapa byla opatřena základními kartografickými prvky a vygenerována do formátu jpg.

Vytvořený mapový výstup byl vložen do programu ArchiCAD 13, kde do mapy byly následně zakresleny polohy pořízených fotografií. Ve stejném programu byly vloženy i pořízené fotografie z terénního průzkumu, které byly následně doplněny popisem. Výstupem jsou jednotlivé přílohy řešených sídlišť a celková přehledová mapa.

5. CHARAKTERISTIKA STUDIJNÍHO ÚZEMÍ

V rámci této části bude popsána charakteristika řešeného území Prahy. Nejprve budou charakterizovány přírodní podmínky na celém území Prahy, jako je terén, voda, vegetace, klima atd.. Dále bude popsáno, jakým způsobem celková charakteristika území ovlivnila vznik a vývoj osídlení a zástavby. V poslední části dojde k zhodnocení současného stavu zástavby v Praze. Řešené území je vyznačeno v přehledové mapě České republiky na Obr.1.

Obr. 1 Přehledová mapa České Republiky, vyznačeno řešené území – město Praha

5.1. Přírodní podmínky Prahy

Přírodní podmínky jsou jedním z nejdůležitějších faktorů, z kterých se odvíjí osídlení dané lokality a její další rozvoj. V následujících podkapitolách jsou podrobně rozepsány jednotlivé charakteristiky.

5.1.1. Geologická charakteristika

Území Prahy je tvořeno směsí hornin různého původu a stáří. Hluboké podloží o mocnosti několik kilometrů je nejstarším útvarem starohor. Je tvořeno různými typy břidlic, drob, buližníků a bazických a kyselými vulkanity. Tyto horniny jsou časově zařazeny do siluru a devonu. Nejmladšími uloženinami jsou písčité štěrky s písiky říčních teras, spraše a sprašové hlíny, jejich mocnost je 20 – 30 m. Horotvorné pochody, zvětraliny, expozice a horninový podklad, se výrazně podílely na tvorbě současného reliéfu terénu při zakládání a rozšiřování města. (URL 5)

Geologické podloží města je tvořeno horninami ze dna moří proterozoického, prvohorního a druhohorního. Území Čech bylo postupně zaplavováno moři. V době ústupu vody se začala zdvihát pevnina a z mořských uloženin vznikala pohoří.

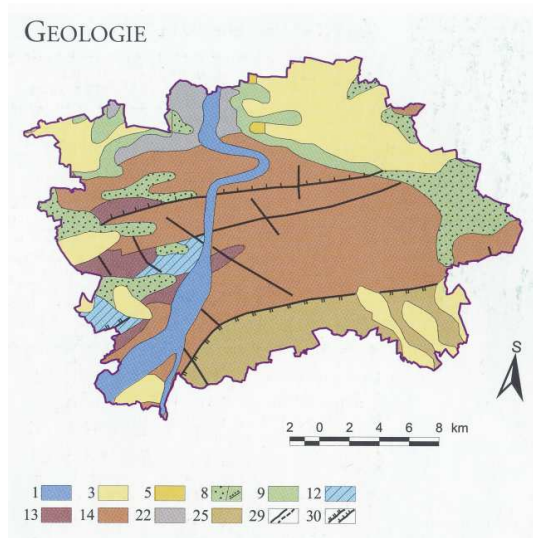
Geologické rozdělení pražského území je graficky uvedeno na Obr. 2, legenda je uvedena v Tab. 2. (Kubíková et al. 2005)

Nejstarší jsou usazeniny z proterozoického moře a produkty z vulkanické činnosti. Jejich zpevněním vznikla mocná souvrství břidlic, slepenců a bulžníků, která tvoří geomorfologicky významné kopce jako je Velká skála u Bohnic nebo Ládví u Ďáblic. Vulkanická činnost měla za následek vznik pevných hornin v okolí Zbraslavi. Obnažené usazeniny je možné vidět na svazích údolí Vltavy, zejména u vstupu a výstupu řeky do města. (Kříž 1985; Kubíková et al. 2005)

Zpevněním usazenin z prvohorního moře vznikly břidlice a pískovce, které tvoří podloží téměř na celém území dnešní Prahy. V siluru a devonu se na dně moře usazovalo vápenné bahno, z kterého vznikly vápence a břidlice. Ty tvoří podloží Pankráce, Podolí, Braníka, Hlubočep, Malé i Velké Chuchle, Lochkova, Řeporyj, Zadní Kopaniny a Radotína. Následně působením horotvorných tlaků vznikla Barrandovská skála, na které jsou detailně vidět zvrásněné vrstvy vápenců a břidlic. (Kubíková et al. 2005)

První dvě období druhohor bylo území Prahy převážně suché. V posledním období bylo kolem území dnešní Prahy mnoho sladkovodních jezer, kde se usazovaly písky a jíly. Po zaplavení mořem zůstaly obnaženy pozůstatky balvanů, které můžeme najít v Ládví u Ďáblic. Křídové horniny tvořené z břidlic a křemenců jsou na Petříně, vrchu Vidoule v Jinonicích, v Hloubětíně nebo na Proseku. Prosecká plošina a oblast ruzyňského letiště je rovněž tvořena křídovými usazeninami. (Kubíková et al. 2005)

V třetihorách pokračoval zdvih území, vodstvo se utvářelo do dnešní podoby. V této době se také utvářely vysoko položené štěrkové říční terasové usazeniny v okolí Zdib a štěrkovité a jílovité jezerní usazeniny u Černošic. Poslední část geologického vývoje probíhala ve čtvrtohorách. V údolích řek se usazovaly především štěrky, jejichž usazováním vznikly dnešní lysolajská, suchdolská, pankrácká, vinohradská, letenská a dejvická terasa. Dále docházelo k ukládání spraší, které jsou na jižních svazích Ládví, v Dolních Chabrech, v Sedlci a v Dejvicích. V průběhu čtvrtohor byla Vltavou vytvarována Pražská kotlina a téměř 100 m hlubokého údolí, kde řeka vtéká a opouští město. (Kubíková et al. 2005)

Obr. 2 Geologické rozdělení pražského území (Kubíková et al. 2005)

Kvartér
1 - holocén: fluviální a deluviofluviální sedimenty: jíly, písčité jíly, písčité štěrky
Pleistocén
3 - eolické sedimenty: spraše a sprašové hlíny
Terciér
5 - neogén: jíly, prachové písky a písčité jíly, místy štěrky
Mezozoikum
8 - křída: pískovce a písčité slepence, slepence, okrajová klastika
9 - křída: prachovité jílovce až jílovce, opuky, slínovce
Paleozoikum
12 - devon: vápence, břidlice
13 - silur: břidlice, vápence
14 - ordovik: převážně břidlice, pískovce a křemence
Proterozoikum
22 - droby, břidlice, fylitizované břidlice a břidlice, fylity
25 - břidlice, fylity
29 – ověřené a předpokládané tektonické zlomy
30 – ověřené tektonické přesmyky a poklesy

Tab. 2 Geologické rozdělení pražského území - legenda (Kubíková et al. 2005)

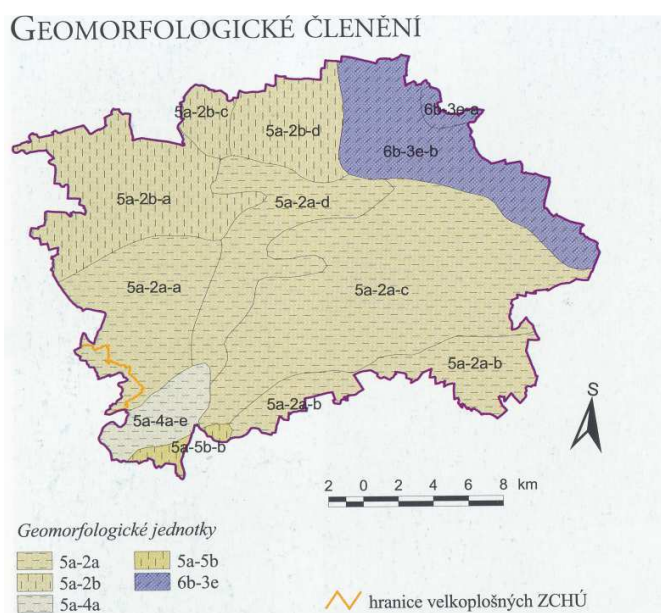
5.1.2. Geomorfologická charakteristika

Pražské území je charakteristické rozsáhlými plochami zarovnaných povrchů plošinného až velmi mírně ukloněného reliéfu. Dnešní terén byl ovlivněn především erozí a akumulací činností Vltavy a jejích přítoků v průběhu milionu let, kdy se utvářela Pražská kotlina. Vltava svým postupným zářezem vytvořila řadu protáhlých výběžků i prudké svahy v celé Pražské kotlině. Vltavské údolí má nesouměrný příčný profil s vyšším příkrým levým svahem oproti pravému břehu. Přítoky Vltavy jsou rovněž zařezávány do podložních hornin a vytváří hluboká kaňonovitá údolí se zvětšeným sklonem dna jako je Radotínský potok, Dalejský potok, Šárecký potok, Únětický potok, Rokytká, atd. (Wízek 1923; URL 5; URL 6)

Povrch dnešní Prahy byl dotvořen především odnošy v kvartéru a postupným zařezáváním Vltavy a Berounky do skalního podloží. Z důvodu přerušované hloubkové eroze a boční eroze se řeky nezařezávaly plynule, což vedlo k vytvoření výrazných stupňů - teras nad dnešními toky řek. Jednotlivé stupně nesou názvy dle městských částí, jako je terasa lysolajská, pankrácká, vinohradská, letenská nebo maninská. Významný podíl na tvorbě povrchu mělo i různorodé složení hornin po odnosu křídového nadloží. Výjimku tvoří Petřín, který je dodnes kryt křídovými pískovci a opukami. Erozní činností byl vytvořen členitý terén, kde se střídají kotlinové sníženiny, ploché stupně a plošiny a strmé stráně a hřbety. Výrazné jsou rovněž pruhy tvrdých ordovických křemenců, které tvoří vrch Vítkov nebo Bílou skálu. Oproti tomu výrazně odolnější buližníky vytvořily soutěsku Džbánů a skalní útvary Dívčího skoku. (Balatka 1985; Kubíková et al. 2005)

Pro pražský reliéf jsou tedy charakteristické dva základní soubory povrchových tvarů, vysoko položené plošiny, se zarovnanými povrchy, a hluboce zaříznutá údolí vodních toků. Zarovnaný reliéf má nepatrné výškové rozdíly a proto dodává území plošinný ráz, zatímco zahloubená údolí se skalními stěnami na strmých svazích připomínají vrchovinný až hornatý reliéf. Základní geomorfologické členění pražského území je uvedeno graficky na Obr. 3 a v Tab. 3 je uvedena legenda označení. (URL 5)

Nadmořská výška v rámci Prahy dosahuje rozmezí 224 m. Nejvyšším místem je návrší jihozápadně od Zličína s výškou 399 m n. m. a nejnižším místem je hladina Vltavy, při odtoku z Prahy s výškou 177 m n. m.. (URL 8)

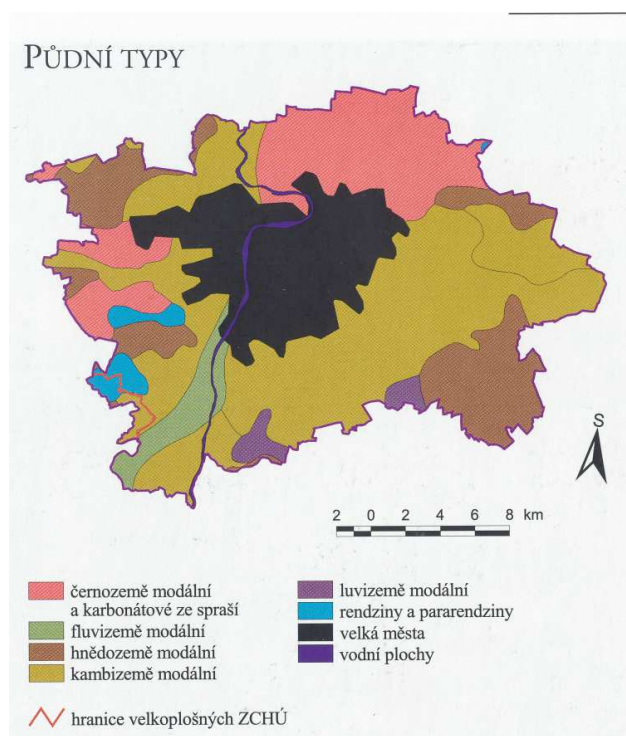
Obr. 3 Geomorfologické rozdělení pražského území (Kubíková et al. 2005)

Provincie	Soustava	Podsoustava	Celek	Podcelek	Okrsek	Označení v Obr.3
Česká Vysočina	Poberounská soustava	Brdská podsoustava	Pražská plošina	Říčanská plošina	Třebotovská plošina	5a-2a-a
					Uhřetěveská plošina	5a-2a-b
					Úvalská plošina	5a-2a-c
					Pražská kotlina	5a-2a-d
				Kladenská tabule	Hostivická tabule	5a-2b-a
					Turská plošina	5a-2b-c
					Zdíbská tabule	5a-2b-d
	Hořovická pahorkatina	Hořovická brázda	Řevnická brázda	5a-4a-e		
			Kopaninská pahorkatina	5a-5b-b		
	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská tabule	Českobrodská tabule	Kojetická pahorkatina	6a-3e-a
Čakovická tabule					6b-3e-b	

Tab. 3 Geomorfologické rozdělení pražského území - legenda (Kubíková et al. 2005)

5.1.3. Pedologická charakteristika

Na území hlavního města se nachází mozaika různých půdních typů, navazuje tak na členitý georeliéf a pestré horninové složení. Grafické znázornění půdních typů nacházejících se na pražském území je uvedeno na Obr. 4. Na severu území se nachází převážně černozemě vytvořené na spraších, karbonátových hlínách s vysokým podílem eolického materiálu nebo výjimečně na slínovcích. Tyto půdy jsou jedny z nejkvalitnějších půd v rámci pražského území. Na západě již černozemě nejsou tak souvislé a objevují se i černozemě hnědozemní se znaky ilimerizace a velké množství hnědých půd různé kvality. Na jihu jsou hnědé lesní půdy, převažují hnědozemě a kambizemě různé úživnosti, místy i podzoly. Pro východní část území jsou význačné těžké pelosoly a černice. V kotlině jsou půdní poměry složitější, jelikož jsou ovlivněny rozmanitými substráty. V údolí Vltavy a jejích přítoků jsou na skalnatých srázích převážně rankery různé úživnosti. (Kubíková et al. 2005; URL 5)

Obr. 4 Půdní typy vyskytující se na pražském území (Kubíková et al. 2005)

5.1.4. Klimatická charakteristika

Česká Republika leží v mírném podnebném pásu severní polokoule ve středu Evropy, klimatické podmínky jsou výrazně ovlivňovány Golfským proudem. Charakteristické je příznivé, mírně vlhké podnebí a střídání čtyř ročních období. Území Prahy se rozkládá na rozhraní oblastí teplé, suché s mírnou zimou a oblastí mírně teplé, suché, převážně s mírnou zimou. Celkové klima je na území města ovlivněno tzv. tepelným ostrovem velkoměsta, kdy je průměrná teplota vzduchu při stejné nadmořské výšce přibližně o 1°C vyšší než ve volné krajině. (URL 8)

Samotné město ovlivňuje větrné poměry, teplotu vzduchu i vlhkost. Plocha zastavění a použitý povrch výrazně ovlivňuje výpar vody a odtok. Uliční síť zase ovlivňuje

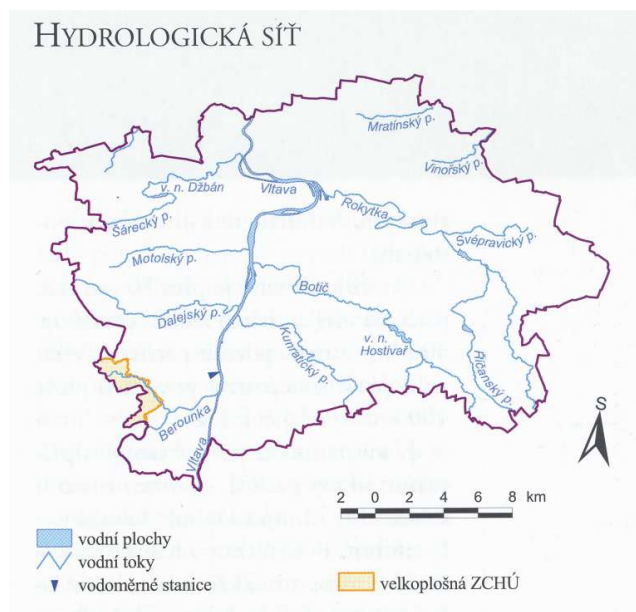
směr a rychlost větru, ale také oslunění, cirkulaci a znečištění ovzduší. Ke stanovení charakteru klimatu napomáhá hustá síť meteorologických stanic, které popisují stav ve středu města i na jeho okrajích. Naměřené hodnoty v jednotlivých částech města jsou odlišné, z důvodu rozdílné urbanizace území, znečištění, nadmořské výšky či větrných podmínek. Dlouhodobý roční průměr teploty vzduchu se pohybuje od 10,0°C (stanice Klementinu) do 7,9°C (stanice Ruzyně). (Kubíková et al. 2005)

5.1.5. Hydrologická charakteristika

Hlavním tokem, který protéká skrz celé město je Vltava, s celkovou délkou toku 430,2 km a průměrným dlouhodobým průtokem 147,5 m³/s. Teplota Vltavy je ovlivňována Vltavskou kaskádou, kdy vypouštěním spodní vody z kaskády dochází v letním období k jejímu ochlazení a v zimním období k oteplování, z tohoto důvodu řeka v zimě nezamrzá. Druhým největším tokem v Praze je Berounka, do Vltavy ústí ze západu v Lahovicích. Délka jejího toku je 139,1 km a průměrný dlouhodobý průtok u ústí je 36 m³/s, průtoky jsou ovšem různé, z důvodu jejího povodí ve srážkovém stínu. Severní část Prahy je odvodňována potoky, které ústí do Labe. Základní hydrologická síť pražského území je uvedena na Obr. 5. (Kubíková et al. 2005)

Územím Prahy dále protéká přes 300 km drobných vodních toků. Mezi významné pravostranné přítoky patří Rokytka, Botič a Kunratický potok. Toky tečou převážně po plošině v mělkých údolích, která se zahlubují až těsně před vtokem do Vltavy. Oproti tomu levostranné přítoky se po krátkém plošinném toku výrazně zařezávají a vytvořily tak strmé svahy svých údolí. Významným levostranným přítokem je Litovicko – Šárecký potok, Dalejský potok, Lipanský a Motolský potok. Vodní toky na území Prahy jsou spravovány povodím Vltavy a Labe. (Kubíková et al. 2005; URL 8)

Mimo řeky a potoky jsou významným hydrografickým prvkem ve městě i vodní nádrže, které v Praze můžeme rozdělit na dva typy. Jedním typem jsou středověké rybníky, původně určené pro kultivaci okolních půd a chov ryb, vybudované na prameništích. Tato vodní díla jsou citlivě začleněna do krajiny a již se staly její součástí. Jedná se o rybníky na Rokytce (Počernický rybník a Kyjevský rybník); na Říčance (Podléský rybník, rybník V Rohožníku a Lítožnice); na Kunratickém potoce (rybník Šeberák) a další. Druhým typem jsou novodobé nádrže, určené převážně pro rekreaci a sportovní rybaření. Mezi největší nádrže patří Hostivař na Botiči a nádrž Džbán na Litovicko-Šáreckém potoce. Dále byly budovány retenční nádrže v povodí potoka, které vznikly spolu s velkými sídlišti jako Jižní a Jihozápadní Město. Tyto nádrže byly většinou značně předimenzovány a nenávratně ovlivnily přírodní údolí na Prokopském potoce, Libušském potoce i Milíčovském potoce. (Kubíková et al. 2005)

Obr. 5 Hydrologická síť pražského území (Kubíková et al. 2005)

5.1.6. Charakteristika flóry a fauny

Střední Evropa, tedy i Praha, je ovlivňována oceánským i kontinentálním počasím, leží na rozhraní termofytika a mezofytika. Dle uvedených charakteristik terénu, půdy, klima a vodních poměrů, můžeme usoudit, že Praha má příhodné podmínky pro vznik různorodých ekosystémů s velkým počtem živočišných i rostlinných druhů, i přes výraznou hustotu osídlení a lidskou činnost. Rostlinná a živočišná společenstva se nachází především na strmých nepřístupných svazích. (URL 8)

Na pražském území se nachází rozdílná rostlinná společenstva s různým původem. Nalezneme zde subatlantské, subkontinentální, středoevropské endemity i perialpidské druhy. Soupis pražské květeny uvádí přes 2000 druhů rostoucích v Praze, jedná se o druhy původní, zavlečené, zplaněné i pěstované. (Kubíková et al. 2005)

Území Prahy vykazuje mimořádnou biologickou pestrost, je možné nalézt různé druhy obojživelníků, plazů, hlodavců a nespočet druhů hmyzu, a malých savců. Velcí savci se vyskytují v přírodě spíše výjimečně. Ptáci v urbanizovaném prostředí dobře přežívají a v posledních letech dochází i k nárůstu jejich druhové diversity. Díky lidské činnosti je území neustále obohacováno o další druhy živočichů. (Kubíková et al. 2005)

5.2. Rozvoj Prahy v souvislosti s přírodními podmínkami

Území dnešní Prahy začalo být osidlováno od mladší doby kamenné, jednalo se převážně o rovinaté plochy s úrodnými sprašemi. Následovalo osídlení v mladší době bronzové, kdy se začínaly využívat i pahorkatinné oblasti s méně kvalitní půdou pro zemědělství, pro následující budování hradišť byla vhodná návrší s příkrými svahy. Od 14. století se rozvoj osídlení vázal především na Vltavu, z důvodu zásoby pitné vody. Stavební vývoj v rámci Velké Prahy již upřednostňoval urbanistické požadavky pro výstavbu oproti přírodním podmínkám. (URL 5; URL 6)

Praha vznikla v údolí řeky Vltavy, které bylo chráněné proti větrům, a zde se také rozšířila. Vývoj města byl po celou dobu ať již přímo či nepřímo řekou ovlivňován. Jednalo se především o povodně, při kterých docházelo k zaplavení města, vzniku a zániku nových ostrovů. Členitý povrch rovněž do značné míry ovlivnil i průběh komunikační sítě. Vltava prodělala složitý vývoj nejen v období pleistocénu, ale i v posledním tisíciletí. Značný zásah člověka je patrný v blízkosti Starého Města a Malé Strany, kde je vltavské údolí budováno třemi terasami. (Kubíková et al. 2005; URL 5)

Klimatické poměry jsou velmi důležité při rozvoji města. V rámci střední Evropy převládají západní větry, je tedy příhodné zakládat sídla na straně proti větru, aby bylo sníženo proudění zápachu z města. Optimální podmínky pro bydlení jsou především na svazích orientovaných k jihu, v horní třetině jejich výšky. Méně příznivé jsou svahy se severní orientací. Z důvodu nedostatku vhodného místa pro výstavbu tuto podmínku splňovaly pouze Smíchov, Košíře, Zlíchov, Radlice, Holešovice a Bubny. Další rozvoj pak probíhal směrem na východ. (Wízek 1923; Kubíková et al. 2005)

Jak již bylo zmíněno v kapitole 3.2.5, Praha se rozvíjela podél stávajících komunikací, a rozšiřováním kolem historického jádra, čímž vznikaly tzv. obalové zóny. Po 2. světové válce probíhala masová výstavba obytných sídlišť na příměstských plochách. Posouzení zda tato výstavba je v souladu s přírodními podmínkami města, je hodnoceno výzkumem provedeným v rámci této práce.

5.3. Současný stav zástavby Prahy

Pro území Prahy a její okolí je typický dlouhodobě urbanizovaný prostor. Rozsáhlé plochy města jsou zaplněny zástavbou, komunikacemi a průmyslem. Urbanizovaná část území přechází v průměrnou krajinu s roztroušenými lesními plochami a liniovou zelení. Zelené oblasti spolu s Vltavou, Šáreckým údolím, Prokopským údolím, Čimickým hájem a Ládvím mají zvýšenou estetickou hodnotu. (URL 5)

Moderní technické vybavení umožňuje překonávat přírodní podmínky, lidé se přestávají ohlížet na přirozené vlastnosti místa a dochází k zastavování většiny prostor z důvodu zisku. Zastavují se nížinné polohy podél toků, strmé svahy, údolí se zasypávají a vyrovnávají, tímto dochází k poškození původně vymodelovaného terénu, úrodné půdy i porostů. Po několika nezdarech, ať se jedná o sesuvy půdy či zaplavení oblastí po povodních, již toto počínání začíná ustupovat a lidé se opět vrací k rozvoji sídel v souladu s přírodními podmínkami. (Hrůza 1989)

V současné době je rozvoj území ovlivňován platným územním plánem pro Prahu. V rámci tohoto dokumentu jsou vymezeny podmínky, pro budoucí harmonický rozvoj města, tak aby navrhované řešení respektovalo danosti území, kvalitu životního prostředí a stávající kulturní hodnoty. Budoucí rozvoj vnějšího osídlení by měl probíhat v souladu s přírodními podmínkami v území. Měl by být dodržen pozvolný přechod do volné příměstské krajiny. (URL 3)

6. POSOUZENÍ VYBRANÝCH SÍDLIŠŤ

V rámci této kapitoly budou popsány výsledky výzkumu provedeného v rámci vybraných sídlišť. Kapitoly byly rozděleny na sídliště dle doby vzniku, jednotlivá sídliště jsou pak podrobněji popsána na základě provedeného průzkumu. Základní informace (lokalita, období vzniku, autor, kapacita, základní charakteristika) o sídlištích byly čerpány z Územně analytických podkladů hlavního města Prahy – Cenné a pozoruhodné Urbanistické soubory z hlediska urbanistického vývoje, založení, architektura a kompozice (URL 4).

6.1. Období do 50. let

Sídliště Jarov

Lokalita: Praha 3, katastrální území Žižkov

Mapa: příloha č. 2 sídliště Jarov

Realizace: 1959 - 1963

Autor: J. Kvasnička – Pražský projektový ústav

Kapacita: původní plán 1020 bytových jednotek, vybudováno 1 750 bytových jednotek, 3700 obyvatel

Základní charakteristika řešeného souboru:

Sídliště je vymezeno ze severu ulicí Koněvova, která tvoří hlavní spojnicí s centrem města. Z východu je ohraničeno ulicí Osiková, z jihu vede železniční trať a ze západu je vymezeno ulicemi Květinová a V Jezerách.

Podélnou osu sídliště tvoří ulice Pod Lipami, v kolmé ose jsou uprostřed dispozice umístěny objekty vysokoškolských kolejí a tří věžových domů na společné garážové podnoží pro cca 80 osobních automobilů. Obytné domy byly stavěny tradiční cihelnou výstavbou, následně bylo použito montovaných panelů typu TO-8B. (Pohl 1976)

Zástavba je dělena na bytové domy o dvou až třech sekcích, které celkem tvoří šest řad.

Skutečný stav zjištěný na základě terénního šetření:

Terén - v území je mírný svah, klesající jižním směrem. Terénní nerovnost byla využita k vybudování částečně zapuštěných podzemních garáží v centrální části obytného souboru, nad kterými se nachází tři věžové bytové domy. Ostatní objekty jsou umístěny v souladu s terénem, a nesnaží se jej nijak překonat. Celý obytný soubor je na severu oddělen od hlavní ulice areálem vodojemu, který tvoří bariéru od hlavní rušné ulice.

Zeleň - kolem jednotlivých objektů jsou zachovány plochy veřejné zeleně, doplněny vzrostlými stromy a keři. Ve srovnání s okolní zástavbou mimo sídliště je zezeň dle mého názoru dostačující. Ulice Pod Lipami tvoří podélnou osu sídliště a je lemována oboustrannou alejí vzrostlých lip.

Rekreační plochy - v rámci souboru je umístěno několik dětských hřišť s prolézačkami a nově vybudovaný skatepark. Dlouhodobější rekreace je možná v blízkém parku Malešice.

Návaznost na okolí – sídliště svou velikostí vhodně navazuje na okolní zástavbu, většina bytových domů nepřevyšuje okolí a tak nenarušuje celkový krajinný rámeček.

V samotném sídlišti nejsou umístěny žádné obchody a služby, v docházkové vzdálenosti je velký supermarket. V rámci městské hromadné dopravy je sídliště dostupné tramvají nebo autobusem.

Celkový dojem – v sídlišti probíhá postupná rekonstrukce objektů, která dodává celému prostoru nový vzhled. Jednotlivé objekty mají od sebe dostatečný odstup, takže pohyb v území nepůsobí stísněným dojmem. Mimo dlážděné chodníky je pohyb možný i po zpevněných úzkých cestách v trávníku, které dodávají území větší prostupnost.

Sídliště Petřiny

Lokalita: Praha 6, katastrální území Břevnov a Veveslavín

Mapa: příloha č. 3 sídliště Petřiny

Realizace: 1959 – 1965, projekt navazuje na původní regulaci z roku 1925

Autor: E. Benda, V. Mixa

Kapacita: 4550 bytů, 9000 obyvatel

Základní charakteristika řešeného souboru:

Sídliště je vymezeno ze severu terénní hranou k Veveslavínu, z jihovýchodu je ohraničeno ulicemi Ankarská a břevnovskou plání. Ze západu tvoří hranici vilová zástavba kolem obory Hvězda. Hlavní spojnicí s centrem města je ulice Na Petřinách, která tvoří osu celého souboru a rozděluje jej na dva okrsky.

Podle původního regulačního plánu byla realizována osnova základních ulic s prostorovými a funkčními znaky v místech křížení. Zástavba je tvořena převážně panelovými domy, typickými pro první generaci pražských sídlišť. V 90. letech 20. století bylo sídliště doplněno o soubor Hvězda.

Skutečný stav zjištěný na základě terénního šetření:

Terén – převážná část území se nachází v rovině, část sídliště severně od ulice Na Petřinách pozvolně klesá směrem do údolí k Libockému potoku. Strmý svah, který ukončuje sídliště je pokrytý vzrostlou zezeň. V údolí severovýchodně od řešeného souboru, se nachází průmyslový objekt. Při pobytu v území spaliny z průmyslového komína zhoršovaly čistotu ovzduší.

Zeleň – v rámci celého souboru je dle mého názoru zezeň dostatek. Kolem jednotlivých bytových domů se nachází plochy veřejné zezeň, doplněné vzrostlými stromy a keři. Větší plochy veřejné zezeň se nachází až mimo řešené sídliště. Ze severní části na sídliště navazuje pás vzrostlé zezeň kolem Litovického potoka. Ze

západní strany soubor navazuje na Oboru Hvězda, která je i přírodní památkou. Další významnou plochou zeleně navazující na sídliště je Zahrada břevnovského kláštera.

Rekreační plochy – v okolí bytových domů se nachází dětská hřiště a víceúčelová sportovní hřiště. Dlouhodobější rekreace je možná v Oboře Hvězda nebo v nedalekém parku Ladronka. V některých částech sídliště tvoří skupiny panelových domů opticky uzavřený vnitroblok, ve kterém je rovněž možná krátkodobá rekreace.

Návaznost na okolí – sídliště dobře navazuje na původní zástavbu rodinných domů. Věžové objekty jsou vhodně umístěny kolem osy celého souboru ulice Na Petřinách, nenarušují tak okolní zástavbu. Panelové domy svým vhodným rozmístěním tvoří opticky uzavřené bloky, ve kterých jsou umístěna dětská hřiště. Kolem osově ulice Na Petřinách se nachází většina občanské vybavenosti – supermarket, služby, restaurace, kavárny. Součástí sídliště jsou i školy, školky a gymnázium. Součástí těchto prostor je zahrada s dostatkem zeleně, hřiště a sportovní centra. V rámci městské hromadné dopravy je sídliště dostupné tramvají, autobusem a od dubna 2015 i metrem.

Celkový dojem – pohyb v celém sídlišti probíhal po chodnících, nebo zpevněných cestách, z nichž mnohé by bylo vhodné opravit. Jednotlivé panelové domy prochází postupným zateplením a rekonstrukcí fasády, což považuji za přínosné. Sídliště jako celek považuji za soběstačné, jak dostatkem objektů občanské vybavenosti, tak i jeho umístěním v rámci města. Po otevření stanice metra Petřiny se dle mého názoru zvýší zájem o bydlení v této lokalitě.

Sídliště Solidarita

Lokalita: Praha 10, katastrální území Strašnice

Mapa: příloha č. 4 sídliště Solidarita

Realizace: 1948 – 1950, projekt z roku 1947

Autor: František Jech, Hanuš Majer, Karel Storch

Kapacita: přibližně 600 řadových rodinných domků a 600 bytů, 3500 obyvatel

Základní charakteristika řešeného souboru:

Sídliště je vymezeno ze severu ulicí Černokostelecká, která tvoří hlavní spojnici s centrem města. Z východu je ohraničeno ulicí Úvalská, z jihu ulicí V Olšínách a ze západu je vymezeno ulicí Saratovská.

Podélnou osu sídliště tvoří ulice Dvouletky, která prochází celým souborem, v kolmé ose je uprostřed umístěn zelený pás, který slouží jako park.

Zástavba je rovnoměrně rozdělena na bytové domy a řadové domky, které souměrně pokrývají celý prostor sídliště.

Projekt sídliště byl inspirován skandinávským modelem bydlení, pro který bylo charakteristické využití sedlových střech s keramickou krytinou, dřevěných panelů a zasazení objektu do zeleně. Při výstavbě byly využity i betonové prvky vyráběné přímo na stavbě, jako byly sloupy či stropnice, což umožnilo rychlejší výstavbu. Řadové rodinné domky byly stavěny ve dvou typech, které se lišily umístěním schodiště a koupelny. Vybavení v té době bylo považováno za nadstandardní, jelikož bylo vybudováno centrální vytápění a vestavěné skříně. Sídliště se odlišovalo i

vyšším standardem bydlení, kdy na osobu připadalo 9m², současně byla zajištěna i plná občanská vybavenost. (URL 1)

Skutečný stav zjištěný na základě terénního šetření:

Terén – území se nachází převážně v rovině, zástavba byla uzpůsobena stávajícím terénním podmínkám

Zeleň – v rámci celého obytného souboru je dostatek zeleně. U každého řadového rodinného domu je malá předzahrádka a z druhé strany zatravněný pás tvořící zahradu v šíři samotného domu. Bytové domy mají od sebe dostatečný odstup a jsou rovněž doplněny vlastní zahradou, místy uzavřenou. Podélné ulice procházející celým souborem jsou doplněny vzrostlým stromořadím. V příčné ose souboru je ještě zelený park, který umožňuje krátkodobou rekreaci.

Rekreační plochy – jak již bylo zmíněno, každý dům má vlastní zahradu nebo zelenou plochu ve svém okolí, která je vhodná pro krátkodobou rekreaci, jako i park v příčné ose území. V okolí bytových domů se nachází dětská hřiště. Větší park či plocha zeleně pro dlouhodobou rekreaci není v blízkosti souboru dostupný. S dostatkem zeleně v rámci soukromých zahrad toto nepovažují za nedostatek.

Návaznost na okolí – sídliště svou velikostí vhodně navazuje na okolní zástavbu, bytové domy jsou do výšky čtyř podlaží, nepřevyšují okolí a nenarušují celkový krajinný rámec, řadové rodinné domy jsou pouze dvoupodlažní. V centru sídliště se nachází park, který obklopuje objekty občanské vybavenosti, jako jsou obchody, služby, restaurační zařízení a divadlo. Sídliště je napojeno na městskou hromadnou dopravu tramvaji a autobusy.

Celkový dojem – obytný soubor je z mého pohledu řešen velmi atypickým způsobem, oproti pozdější panelové výstavbě. Řadové rodinné domky dávají obyvatelům možnost vlastní zahrady, ovšem bez možnosti soukromí, což dle mého názoru snižuje celkový komfort dnešního bydlení.

6.2. Období 60. až 80. let

Sídliště Novodvorská

Lokalita: Praha 4, katastrální území Braník a Lhotka

Mapa: příloha č. 5 sídliště Novodvorská

Realizace: 1964 - 1969, projekt z roku 1962

Autor: A. Bořkovec, V. Ježek - Pražský projektový ústav

Kapacita: 3900 bytů, 8000 obyvatel

Základní charakteristika řešeného souboru:

Sídliště je vymezeno ze severu ulicí Nad Lesním divadlem a Novodvorská, která je i spojnicí s centrem města. Z východu je ohraničeno ulicí Mariánskou, z jihu ulicemi Jílovská a Nad Koupadly a ze západu je vymezeno ulicí Vavřenova. Celý soubor včetně hlavní sídlištní osy, kterou tvoří ulice Novodvorská, vhodně navazuje na původní zástavbu rodinných domů.

Obytný soubor představuje vrchol v uplatnění prostředků estetizace a harmonizace urbanistického prostoru. Zástavba již má větší měřítko budov i prostorů

uspořádaných v jednoduché a účinné skladbě. Přechod od ortogonální osnovy zástavby podél hlavní osy sídliště do linií, zdůrazňuje terén na okrajích souboru. Z hlediska funkčnosti je uvnitř obytného území minimalizována doprava. Objekty občanské vybavenosti jsou především kolem hlavní osy sídliště, kde se nachází i zapuštěné centrální náměstí.

Skutečný stav zjištěný na základě terénního šetření:

Terén – území se nachází na rovině vyvýšené terasy nad Braníkem, částečně ovlivňuje panorama města. Samotné sídliště se nachází na převážně rovině, zástavba není terénem ovlivněna.

Zeleň – z hlediska množství zeleně hodnotím soubor pozitivně. Kolem jednotlivých bytových domů se nachází plochy veřejné zeleně, doplněné vzrostlými stromy a keři. Pás zeleně se nachází i v rámci ulice Novodvorská, kde tvoří částečnou zvukovou bariéru od dopravy. Velké plochy zeleně se nachází rovněž kolem objektů školy a školek, které jsou umístěny v rámci souboru. Některé plochy zeleně jsou v sídlišti poškozeny vyšlapanými cestami, což považuji za negativní.

V návaznosti na řešené sídliště se nachází velké plochy veřejné zeleně. Ze severu na sídliště navazuje Velký háj, z jižní strany vede Zátíšský potok, který je obklopen lesem.

Rekreační plochy – dětská hřiště s prolézačkami se nachází mezi jednotlivými panelovými domy. Dlouhodobější rekreace je možná v rámci zeleně, která obklopuje ze severu a jihu sídliště. Další možností je využít vzdálenější plochy jako je Kunratický les, nebo okolí řeky Vltavy, kde se nachází cyklostezka.

Návaznost na okolí – sídliště svým rozmístěním a hlavní osou navazuje na původní zástavbu rodinných domů. Jednotlivé panelové domy mají mezi sebou dostatečné rozestupy, sídliště tak nepůsobí stísněně. Uprostřed hlavní osy sídliště ulice Novodvorská se nachází objekty občanské vybavenosti, jako jsou obchody, zdravotní středisko a další služby. V roce 2006 bylo v této lokalitě dokončeno obchodní centrum Novodvorská Plaza, které rozšířilo dosavadní nabídku obchodů a služeb. Objekty škol a školek jsou začleněny mezi panelové domy, docházková vzdálenost je tak minimální. Součástí školních areálů je i prostorná zahrada s dostatkem zeleně a víceúčelovými hřišti. V rámci městské hromadné dopravy je sídliště dostupné pouze autobusem.

Celkový dojem – sídliště je vhodně začleněno do původní zástavby. Je zde dostatek zeleně, ať již v samotném obytném souboru nebo v navazujících prostorech. Občanské vybavení je po otevření obchodního centra také dostačující. Za výhodu považuji vedení dopravy mimo obytné plochy, naopak nevýhodou je nedostatek parkovacích ploch. Sídliště jako celek působí uspořádaně a nevyvolává negativní pocity.

Sídliště Invalidovna

Lokalita: Praha 8, katastrální území Karlín

Mapa: příloha č. 6 sídliště Invalidovna

Realizace: 1961-1965, projekt z roku 1959

Autor: projekt - kolektiv autorů v rámci Pražského projektového ústavu – J. Novotný, F. Šmolík, M. Růžička, S. Horák; následně J. Polák, J. Lasovský, V. Němeček, V. Šalda, E. Urbánek

Kapacita: 1270 bytů, 2600 obyvatel

Základní charakteristika řešeného souboru:

Sídliště je vymezeno ze severu ulic Sokolovská, která je i spojnicí s centrem města. Z východu je ohraničeno ulicí Nekvasilova, z jihu ulicí Sluncová a ze západu je vymezeno ulicí U Invalidovny. Celý soubor vhodně navazuje na původní zástavbu historického Karlína.

Sídliště bylo vybudováno jako experimentální za účelem ověření nové technologie velkorozponových panelů. Sídliště Invalidovna je považováno za vzorový příklad pražského sídlištního urbanismu na počátku 60. let.

Při návrhu tohoto sídliště chtěli architekti vyzkoušet řadu prvků, které by se daly vyrábět sériovým způsobem a následně využít při typizované výstavbě. V rámci sídliště se nachází čtyři typy obytných domů – schodišťový, terasový, pavlačový a dům s mezonetovými byty. Výstavba sídliště měla být završena postavením parkovacího domu, k jeho realizaci ovšem nedošlo. V době výstavby mělo sídliště plnou občanskou vybavenost, kterou nebylo možné z důvodu klesající poptávky udržet do současnosti. (Zikmund – Lender et al. 2014)

Skutečný stav zjištěný na základě terénního šetření:

Terén – území se nachází v rovině, tomu je uzpůsobena i zástavba.

Zeleň – kolem každého domu se nachází travnatá plocha, doplněná vzrostlými stromy a keři. Vzhledem k poloze sídliště v blízkosti centra města považují stav zeleně za dostačující.

Rekreační plochy – ve vymezeném prostoru sídliště se nachází dětská hřiště s prolézačkami, sportovní hřiště a nově i sportoviště pro dospělé. Dlouhodobější rekreace je možná v přilehlém parku Vrch Vítkov, případně v okolí řeky Vltavy, kde se nachází cyklostezka.

Návaznost na okolí – řešené sídliště dle mého názoru dobře navazuje na okolní zástavbu. Objekty jsou v prostoru vhodně rozmístěny, svou výškou nepřevyšují okolí, a nenarušují tak celkový krajinný rámeček. Dva věžové domy jsou příhodně umístěny do vzdálenější části souboru od hlavní ulice. V návaznosti na sídliště jsou umístěny objekty s administrativou a službami. Jako součást sídliště je uvažována i škola a školka nacházející se v těsné blízkosti souboru. Pozitivně působí vedení dopravy kolem sídliště, mezi samotnými panelovými domy se nenachází parkovací stání. V docházkové vzdálenosti se nachází restaurace i supermarket. V rámci sídliště je i zastávka metra – stanice Invalidovna, i stejnojmenná zastávka tramvaje.

Celkový dojem – panelové domy prošly rekonstrukcí fasády, která jim dodala barevný vzhled, jejich okolí je rovněž udržované. Soubor je dle mého názoru velmi vhodně začleněn mezi okolní zástavbu, při vizuálním pohledu sídliště výrazně nevybočuje a navazuje. Pohyb v území nevyvolává negativní pocity a působí příznivě a vzdušně.

Sídliště Bohnice

Lokalita: Praha 8, katastrální území Bohnice a Troja

Mapa: příloha č. 7 sídliště Bohnice

Realizace: 1972 - 1980, projekt z roku 1969

Autor: projekt – V. Havránek, L. Kepka, P. Frolík a další

Kapacita: 10000 bytů, 25100 obyvatel

Základní charakteristika řešeného souboru:

Sídliště je vymezeno ze severu ulicemi Ústavní, U Velké skály – Kostřínská, Zhořelecká, Cafourkova a okrajem zástavby rodinných domů. Ze západu je vymezeno ulicemi Eledrova, Farky a Na Farkách a z jihu ulicí K Pazderkám. Z východu tvoří hranici ulice Čimická, Lindavská, Podhajska pole a ulice Bukolská.

Podoba sídliště vychází z konceptu vítězného návrhu urbanistické soutěže z roku 1969, kde bylo území děleno na čtyři celky. Provedení se ovšem od návrhu liší, svým obrovským měřítkem zástavby a ztrátou prostorových souvislostí. Původní myšlenka rozdělení sídliště na celky není v realizované podobě patrná. Kompozice domů je uzavřena do sebe, nejsou patrné vnější vstupy. Dominantou jsou více než 300 m dlouhé deskové domy, které postrádají členění fasády. Toto sídliště je možné označit za příklad poklesu urbanistické a architektonické kvality výstavby sídlišť koncem 70. let.

Skutečný stav zjištěný na základě terénního šetření:

Terén – sídliště bylo založeno plánovitě, původní terén byl uzpůsoben pro budoucí výstavbu. Území sídliště je značně rozsáhlé, jednotlivé obytné soubory jsou převážně v rovině. Území mírně stoupá směrem od západu na východ, ale toto stoupání netvoří stavební bariéru. Celé sídliště se nachází na terasovitém návrší nad Trojou, což umožňuje výhled na centrum města.

Zeleň – v rámci sídliště se nachází veřejné plochy zeleně kolem jednotlivých domů, místy se vzrostlou vegetací. Tato zeď není uzpůsobena pro rekreaci, vzrostlá zeď tvoří především bariéru mezi panelovými domy, komunikací a parkovacími stáními. V některých částech sídliště jsou zelené plochy neudržované, zarostlé a pohyb v nich je mimo chodník velmi obtížný. Soukromá zeď se nachází pouze kolem rodinných domů, které nejsou součástí sídliště.

V návaznosti na sídliště se nachází přírodní park Drahaň – Troja, přírodní památka Bohnické údolí, Salabka, Velká skála a Havránka, přírodní rezervace Podhoří a také Čimický háj. Přítomnost těchto zelených ploch v bezprostředním okolí sídliště dle mého názoru kompenzuje nedostatek zeleně v sídlišti samotném.

Rekreační plochy – v okolí jednotlivých panelových domů se nachází dětská hřiště s prolézačkami a zároveň i hřiště pro kolektivní sporty. Dlouhodobější rekreace je možná v rámci přilehlých přírodních rezervací, přírodních památek, přírodním parku nebo v Čimickém háji.

Návaznost na okolí – panelová sídliště obklopují původní zástavbu rodinných domů. Většina panelových domů přesahuje výšku 10 nadzemních podlaží, výjimkou nejsou ani 14 patrové budovy či výškový bytový dům SOL s počtem 21 nadzemních podlaží.

Sídliště se nachází na terasovitém návrší nad Trojou v severní části Prahy, jeho silueta je viditelná téměř z celého města. Dle mého názoru negativně ovlivňuje celkový krajinný ráz a panorama města v severním směru. Na druhou stranu předpokládám, že obyvatelé vyšších pater panelových domů mají naopak atraktivní výhled na celé město.

V rámci sídliště se nachází několik supermarketů, obchodní centra, restaurace a služby. Objekty prochází postupnou opravou a zvyšuje se tak komfort bydlení. Součástí sídliště jsou rovněž školy a školky, zdravotní středisko a další služby. Občanská vybavenost je dle mého názoru v sídlišti vyhovující. V rámci řešeného prostoru se dle mého názoru nenachází žádný centrální prostor, služby jsou rozmístěny v rámci celého souboru.

Sídliště je napojeno na městskou hromadnou dopravu pouze autobusy, což považuji za nedostatečné.

Celkový dojem – sídliště je význačné velmi dlouhými deskovými domy a množstvím výškových domů, jejich fasády nejsou výrazně členěny. Tato kombinace vytváří nadrozměrné měřítko, které při pobytu v území působí chaoticky a znesnadňuje orientaci. Probíhá jejich postupná rekonstrukce, která přináší alespoň barevné rozlišení fasády.

V rámci sídliště se nachází mnoho ploch pro parkování, ať již se jedná o účelová parkoviště, parkovací zálivy nebo pouze slepé ulice. Plochy jsou neudržované a v území působí spíše jako bariéry. Dle terénního šetření, kdy auta parkovala i mimo vyhrazená místa, považuji počet parkovacích ploch za nedostačující.

Plochy veřejné zeleně mezi jednotlivými panelovými domy jsou narušeny vyšlapanými cestami. Ty urychlují pohyb mimo zpevněné chodníky, ovšem v celkovém pohledu to dle mého názoru působí rovněž negativně.

Z důvodu enormních rozměrů panelových domů a neudržovaného okolí hodnotím pobyt v sídlišti negativně.

Sídliště Jižní Město I.

Lokalita: Praha 11, katastrální území Chodov a Háje

Mapa: příloha č. 8 sídliště Jižní Město I.

Realizace: 1972, projekty z let 1966 - 1968

Autor: kolektiv autorů – J. Krásný, J. Lasovský, M. Říhošek v rámci Pražského projektového ústavu

Kapacita: 21780 bytů, 56000 obyvatel

Základní charakteristika řešeného souboru:

Sídliště je vymezeno ze severu ulicí Mírového hnutí a Výstavní, z východu je ohraničeno ulicí Exnárova, z jihu tvoří hranici Milíčovský les a Kateřinky. Ze západu je vymezeno ulicí Brněnskou, která je hlavní spojnicí s centrem města. V rámci prostoru sídliště je zahrnuta i starší zástavba rodinných domů, která byla zakomponována do návrhu sídliště.

Základní myšlenkou bylo rozdělení sídliště do tří čtvrtí s centry podél páteřních komunikací a parkem uprostřed. Zástavba ovšem byla rozdělena na více plánů a bylo

zmenšeno původní měřítko objektů i prostorů. Jednotlivé soubory byly zpracovány různými projektovými ústavami. Výsledná realizace má velké měřítko, postrádá prostorovou a organizační jasnost, ke které přispívá i nedokončenost výstavby v řadě uzlových míst.

Pro výstavbu byly využity různé prefabrikované konstrukční systémy VVÚ – ETA, Larsen – Nielsen a Konstruktiva. Využitím různých konstrukčních systémů se měla výstavba urychlit a mělo se předejít stereotypní výstavbě. (VHMP-VS 1977)

Skutečný stav zjištěný na základě terénního šetření:

Terén – území je značně rozsáhlé, proto terénní nerovnosti netvoří stavební bariéru. Nejedná se o výrazně svažité terén, který by bylo nutno stavebně překonávat. Jednotlivé obytné soubory jsou převážně v rovině. Výrazné návrší tvoří Milíčovský les, který ukončuje celé sídliště.

Zeleň – vzhledem k hustotě zástavby je dle mého názoru zeleně nedostatek. Kolem jednotlivých panelových domů se nachází pásy zeleně s vzrostlou vegetací. Zelené plochy vyplňují prostor mezi jednotlivými domy, ovšem nejsou uzpůsobeny pro rekreaci. Dle terénního šetření usuzuji, že slouží především pro venčení psů. Vzrostlé stromy a keře tvoří převážně zvukovou bariéru, která odděluje domy od parkovacích stání a komunikací.

V rámci původní zástavby rodinných domů se nachází vlastní uzavřená zahrada, která bydlení dodává vyšší komfort.

Centrální park, který je umístěn v podélné ose souboru, umožňuje krátkodobou rekreaci. Jedná se především o zatravněnou plochu s ojedinělými skupinami stromů. Pod parkem vede linka metra C, spojující stanice Opatov a Háje. Vedení této trasy pravděpodobně ovlivnilo i množství vzrostlé zeleně v rámci parku.

Rekreační plochy – v okolí jednotlivých obytných souborů se nachází dětská hřiště s prolézačkami a zároveň i hřiště pro kolektivní sporty. Dlouhodobější rekreace je možná v rámci přilehlého Milíčovského lesa, respektive Přírodního parku Botič - Milíčov, případně na severu v Přírodním parku Hostivař – Záběhlice, kde se nachází i vodní nádrž Hostivař. Sídliště je postupně opravováno, dochází k rekonstrukci cest a chodníků, které je možné využít k jízdě na kole či kolečkových bruslích. Původní komíny v ulici Donovalská jsou uzpůsobeny jako horolezecká stěna, což považuji za užitečnou rekonstrukci.

Návaznost na okolí – sídliště svou velikostí patří k největším v rámci naší republiky. Samotný urbanistický koncept sídliště počítal s velkou kapacitou, a proto byla vybrána i vhodná plocha výstavby. Sídliště se nachází jihovýchodně od samotného centra Prahy, kde navazovalo na tehdejší zástavbu. V rámci výstavby bylo využíváno prefabrikovaných panelových systémů, které výrazně urychlily samotnou výstavbu.

Sídliště bylo projektováno a je složeno z menších celků což je možné vidět i nyní. Jednotlivé skupiny panelových domů se odlišují svou výškou, tvarem, vzhledem i rozložením objektů. Panelová výstavba navazuje na původní zástavbu rodinných domů a tím zaplňuje celkový prostor vymezený pro sídliště.

Převážná většina panelových domů má průměrně 12 nadzemních podlaží, což ovlivňuje celkový vzhled města. Vzhledem k jeho poloze na mírném návrší je toto sídliště vidět jako první při příjezdu do města po dálnici D1. Rovněž je jeho silueta výrazná při celkovém pohledu na město.

Sídliště je napojeno na městskou hromadnou dopravu autobusy a prochází jím i dvě stanice metra C. Jako negativní považují nedostatek parkovacích stání pro obyvatele.

Celkový dojem – původní plán samostatného města, které by bylo soběstačné, dle mého názoru naplněn nebyl. Pozitivně působí návaznost na systém hromadné dopravy, především díky lince metra, která prochází středem sídliště. Podle mého názoru je v rámci sídliště velký nedostatek občanské vybavenosti. Nachází se zde velké obchody s potravinami, kadeřnictví, restaurace či drobné služby, ovšem dle velikosti souboru je těchto zařízení nedostatek. V rámci sídliště se nachází i několik rekonstruovaných škol a školek, což považují za přínosné.

Jednotlivé panelové domy prochází rekonstrukcí, kdy dochází k zateplení a zbudování nové fasády. Rekonstruované bloky domů se odlišují barvou fasády, což dodává sídlišti nový vzhled oproti původní šedi.

Pobyt v území vyvolává rozporuplné pocity, nachází se zde odlehlá zákoutí a naopak i otevřené prostory doplněné zelení, které naopak působí velmi příznivě.

6.3. Období 90. let až současnost

Nový Barrandov

Lokalita: Praha 5, katastrální území Hlubočepy

Mapa: příloha č. 9 sídliště Nový Barrandov

Realizace: 1980, projekt z let 1977-1989

Autor: Z. Hölzel, J. Kerel

Kapacita: 6100 bytů, 17000 obyvatel

Základní charakteristika řešeného souboru:

Sídliště je vymezeno ze severu ulicemi Werichovou, Gabinovou, Grussovou a Do Klukovic, terénní hranice je tvořena Prokopským údolím. Z východu tvoří hranici zástavba ulice Renoirova, z jihu ulice K Barrandovu a okraj starší rodinné zástavby, konkrétně ulice Záhorského, Voskovcova a V Remízku. Ze západu je území vymezeno ulicí Wassermannovou. K sídlišti je ještě přiřazen menší soubor objektů nacházejících se jižním směrem od ulice K Barrandovu, vymezený ulicemi Slavinského, Geologická a Silurská.

Základem sídliště je podélná pěší osa vedoucí od východu na západ v délce přibližně 950 m. Na této ose se nachází veřejné prostory - lokální náměstí, a plochy občanské vybavenosti. V návaznosti na osu území jsou pravoúhle umístěny i obytné domy. V území se nachází různé typy staveb, věžové objekty, neuzavřené bloky s předzahrádkami a vnitřními dvory, tak i bodové akcenty. Na sídlišti je patrná snaha vyjádřit městský výraz zástavby.

Původní projekt počítal s pokračováním zástavby ve stejném duchu v západním směru od ulice Wassermannovy. Tato myšlenka ovšem naplněna nebyla a území se vyvíjí jinak.

Skutečný stav zjištěný na základě terénního šetření:

Terén – území se nachází ve svahu, který směrem na sever klesá. Terénní nerovnosti jsou překonávány schodišti, které spojují rovinné plochy, kde jsou postaveny domy.

Zeleň – v rámci sídliště jsou veřejnou zelení vyplněny plochy kolem jednotlivých domů, jedná se o travnaté plochy doplněné keři a vzrostlými stromy. Významná plocha veřejné zeleně se nachází na Chaplinově náměstí, které ukončuje na východním konci osu sídliště.

Další významné plochy zeleně se nachází v Přírodním parku Prokopské a Dalejské údolí, které bezprostředně navazuje na řešené sídliště.

Rekreační plochy – v okolí bytových domů se nachází dětská hřiště. Víceúčelová sportovní hřiště jsou součástí areálů škol. Samostatný sportovní areál je umístěn v jihozápadní části souboru, kde se nachází i aquapark. Dlouhodobější rekreace je možná v přilehlém přírodním parku Prokopského a Dalejského údolí.

Návaznost na okolí – sídliště z části navazuje na původní zástavbu rodinných domů a filmových ateliérů Barrandov. Objekty bydlení jsou umístěny kolem podélné osy, která prochází celým územím. Území se svažuje směrem k Prokopskému a Dalejskému údolí, zástavba je tomu uzpůsobena. Barrandovské sídliště je charakteristické v dálkových pohledech.

Objekty občanské vybavenosti jsou umístěny především kolem hlavní osy, kde se nachází obchody a drobné služby. V rámci sídliště se nachází i školy, školky a zdravotní středisko. Sídliště je na systém městské hromadné dopravy napojeno pomocí tramvaje a autobusu.

Celkový dojem - pěší osa propojuje celé sídliště, to tak působí celistvým dojmem. Sochy moderního umění umístěné na pěší ose oživují celý prostor. Sídliště svým urbanistickým pojetím vybočuje od dosud stavěných poválečných sídlišť. Moderní architektura využitá v nově budovaných obytných souborech, které na sídliště navazují, působí pozitivně. Obytný soubor je udržován v dobrém stavu, nově rekonstruované barevné fasády rozdělují prostor sídliště na menší celky. Pobyt v území nevyvolává negativní pocity, příznivě hodnotím návaznost na přírodní park dostupnost městské hromadné dopravy a vedení dopravy mimo obytný soubor.

Areál Hvězda

Lokalita: Praha 6, katastrální území Veleslavin

Mapa: příloha č. 10 areál Hvězda

Realizace: 1994 - 2000

Autor: Vlado Milunič

Kapacita: 350 bytů, 700 obyvatel

Základní charakteristika řešeného souboru:

Sídliště je vymezeno ze severu ulicí Na Okraji, z východu je ohraničeno ulicí Křenova a ze západu je vymezeno ulicí Předvoje. Z jihu tvoří hranici hotelový dům a ulice Na Petřínách, která je zároveň i spojnici s centrem města.

Toto sídliště vzniklo jako dostavba stávajícího sídliště Petřiny, které jej ze třech stran obepíná. Součástí projektu byla i přestavba původního průmyslového závodu, postaveného v době výstavby sídliště Petřiny na byty. Tento soubor je velmi odlišný od dosavadní panelové výstavby. Dominantami souboru jsou věžové domy s půdorysem ve tvaru hvězdy, v návaznosti k blízkému letohrádku Hvězda.

Skutečný stav zjištěný na základě terénního šetření:

Terén – území je velmi malé, nachází se v rovině.

Zeleň – v bezprostřední blízkosti objektů se nachází plochy zeleně se vzrůstajícími stromy. Vzhledem k novosti souboru nejsou stromy ještě dostatečně vzrostlé, aby mohly tvořit případný stín. Obytný soubor je koncipován jako soukromý, plochy zeleně jsou udržovány ve velmi dobrém stavu. Větší plochy zeleně se nachází v blízké Oboře Hvězda nebo v Zahradách břevnovského kláštera.

Rekreační plochy – v rámci tohoto souboru se nenachází žádné plochy pro rekreaci. Dlouhodobější rekreace je možná v Oboře Hvězda nebo v blízkém parku Ladronka.

Návaznost na okolí – řešené sídliště bylo již v návrhu řešeno jako dostavba původního sídliště Petřiny. Plocha pro výstavbu byla jasně vymezena volným prostorem. Objekty nepřevyšují okolní zástavbu a nenarušují tak krajinný rámeček. V přízemí bytových domů se nachází drobné obchody a služby, které zvyšují celkový komfort bydlení. V docházkové vzdálenosti se nachází ještě supermarket a restaurace. V blízkosti souboru se nachází zastávka tramvaje, autobusu a od dubna 2015 i metra.

Celkový dojem - na první pohled je patrné, že se jedná o nově postavený obytný soubor, který se snaží vyhovět všem požadavkům moderního bydlení. Architektonický výraz sídliště je velmi odlišný od původní panelové výstavby, dle mého názoru velmi vhodně začleněn. V takto malém měřítku působí soubor velmi zajímavě, moderní architektura oživuje původní zástavbu.

7. SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ PRÁCE A DISKUZE

Na základě podrobného terénního průzkumu byl u jednotlivých sídlišť zjištěn jejich skutečný stav. Shrnutí zjištěných výsledků a posouzení jednotlivých sídlišť je uvedeno tabulce Tab. 4.

Zkoumaná sídliště již byla z hlediska urbanistického vývoje, architektury a kompozice posuzována v rámci práce Cenné a pozoruhodné urbanistické soubory (URL 4). Z tohoto dokumentu byly převzaty pouze základní údaje a charakteristiky řešených sídlišť. Při terénním šetření byly zjišťovány potřebné údaje pro zhodnocení rekreačního zázemí a vztahu k přírodním a krajinným podmínkám území, které jsou potřebné pro naplnění cílů této práce.

V rámci provedeného výzkumu jsem došla k závěru, že výstavba v každém časovém období probíhala odlišným způsobem. Sídliště se od sebe liší nejen svým vzhledem, ale i polohou založení, návazností na okolí, možnostmi rekreace, ale i existencí občanského vybavení.

Do 50. let výstavba probíhala na menších prostorech. Jednalo se především o volné plochy v blízkosti centra města. Převažovaly objekty, jejichž výška nepřevyšovala 6 nadzemních podlaží, věžové domy byly spíše výjimkou. Sídliště postavená v tomto období jsou dobře dostupná systémem městské hromadné dopravy, mají návaznost na centrum města. Vzhledem k blízkosti centra města je možné bydlení považovat za komfortní, občanské vybavení za dostačující. Bytové domy jsou vhodně začleněny do celkového obrazu města, nenarušují tak krajinný rámeček. Většina z nich prochází rekonstrukcí a zateplením fasády, zlepšují se tedy podmínky pro bydlení. Tato sídliště vyplnila prostor určený pro jejich výstavbu, případný další růst a výstavba již není téměř možná. Vzhledem k jejich poloze v blízkosti centra města je i omezená možnost rekreace v blízkém okolí.

V období od 60. do 80. let v rámci Prahy započala výstavba velkého množství sídlišť. Tento nárůst byl spojen s akutní potřebou nového bydlení. Rychlost výstavby byla výrazně ovlivněna rozvojem panelových technologií. Prefabrikované díly byly hromadně vyráběny i přímo na sídlištích, výstavba se tak výrazně urychlila. Současně se také rozšířila výstavba vyšších budov a věžových domů. Tato sídliště již byla zakládána na předem vybraných lokalitách, aby navazovala na původní zástavbu. Jednalo se především o rovný terén, vhodný pro prefabrikovanou výstavbu pomocí jeřábů a budoucí rozvoj. V blízkosti těchto sídlišť se nachází plochy pro rekreaci a odpočinek, převážně se jedná o přírodní parky či přírodní památky. Napojení na systém městské hromadné dopravy bylo většinou řešeno až dodatečně. Obytné soubory obsahují základní objekty občanské vybavenosti, školy i školky jsou součástí souborů. Sídliště pocházející z tohoto období jsou navrhována pro velké množství lidí, kapacita dosahuje řádu tisíců obyvatel, vznikají nová města. Tato sídliště mají ještě potenciál budoucího růstu a rozšíření. Je otázkou, zda je další růst žádoucí, jelikož poptávka po bydlení již není tak velká.

Od 90. let již výstavba probíhá pouze v menším měřítku, není kladen tak velký důraz na potřebu nového bydlení. Jedná se převážně o zástavbu volných prostorů v již zastavěných částech města. Větším sídlištěm celkem, který byl v tomto období postaven, je sídliště Nový Barrandov. V rámci tohoto celku je ještě uplatňována hromadná výstavba pomocí prefabrikace. Nově vzniklé celky se od předešlé zástavby odlišují především stylem své architektury, což považuji za příznivé.

Řešené soubory jsou určitým svědectvím doby jejich vzniku a měli bychom se je snažit zachovat pro budoucí generace.

Shrnutí výsledků práce								
Číslo	Sídliště	Terén	Zeleň	Rekreační plochy		Návaznost na okolí	Celkový dojem	
				V rámci souboru	V blízkém okolí		Klady	Zápory
1.	Sídliště Jarov	klesající směrem k jihu, využít při výstavbě	plochy veřejné zeleně jsou dostačující	dětská hřiště	park Malešice	obklopeno původní zástavbou, navazuje na okolí	občanské vybavení v dostupné vzdálenosti, umístění v blízkosti centra města, objekty rekonstruovány v duchu moderní architektury	neurčeny
2.	Sídliště Petřiny	rovinný, na mírném kopci	veřejná zeleně je dostačující	dětská hřiště, sportovní hřiště	Obora Hvězda, Ladronka	navazuje na původní zástavbu	sídliště je soběstačné občanským vybavením, umístění v blízkosti centra města, plná dostupnost MHD	ovzduší ovlivňováno spalinami z průmyslového komína
3.	Sídliště Solidarita	rovinný	dostačující, plochy soukromé zeleně	vlastní zahrada	není	obklopeno původní zástavbou, navazuje na okolí	atypicky řešené sídliště, dostatek zeleně zvyšuje atraktivitu bydlení	v blízkém okolí se nenachází větší plocha zeleně
4.	Sídliště Novodvorská	rovinný, na vyvýšené terase	plochy veřejné zeleně jsou dostačující	dětská hřiště	Velký háj, les kolem Zátíšského potoka, Kunratický les	navazuje na původní zástavbu	dostatečné občanské vybavení, doprava vedena mimo obytné plochy	ovlivňuje panorama města, dostupnost MHD pouze autobusy
5.	Sídliště Invalidovna	rovinný	plochy veřejné zeleně jsou dostačující	dětská hřiště, sportovní hřiště	park Vrch Vítkov, okolí řeky Vltavy	navazuje na historickou zástavbu Karlína	doprava vedena mimo obytný soubor, plná dostupnost MHD, dostatek volného prostoru mezi domy	nedostatek občanské vybavenosti
6.	Sídliště Bohnice	náhorní plošina nad Trojou, území směrem od západu na východ stoupá	nedostatek ploch veřejné zeleně	dětská hřiště, sportovní hřiště	přírodní park Drahaň - Troja, přírodní památka Bohnické údolí, Salabka, Velká skála a Havránka, přírodní rezervace Podhoří a Čimický háj	plánovitě založené, původní zástavbu obklopuje	dostačující občanská vybavenost	výrazně ovlivňuje panorama města, nadměrné měřítko bytových domů, dostupnost MHD pouze autobusy
7.	Sídliště Jižní Město I.	v rovině, mírný svah neovlivňuje zástavbu	nedostatek ploch veřejné zeleně	dětská hřiště, sportovní hřiště	Milíčovský les, přírodní park Botič - Milíčov, Hostivař - Záběhlice	plánovitě založené, původní zástavbu obklopuje	plná dostupnost MHD	ovlivňuje panorama města, nedostačující občanská vybavenost, nedostatek parkovacích stání
8.	Sídliště Nový Barrandov	svah klesající severním směrem	plochy veřejné zeleně jsou dostačující	dětská hřiště, sportovní hřiště	přírodní park Prokopské a Dalejské údolí	plánovitě založené, navazuje na původní zástavbu	pěší osa propojující celé sídliště s občanskou vybaveností	neurčeny
9.	Areál Hvězda	rovinný	dostačující	nejsou	Obora Hvězda, Ladronka	vhodně navazuje na sídliště Petřiny	moderní architektura, občanská vybavenost v rámci souboru	neurčeny

Tab. 4 Shrnutí výsledků práce

8. ZÁVĚR

V rámci této diplomové práce byla posuzována vybraná pražská sídliště z hlediska jejich vztahu ke krajinným a přírodním podmínkám, bylo zhodnoceno rekreační zázemí a potenciál dané lokality ve vztahu ke krajinářské hodnotě území. Za tímto účelem byla provedena podrobná literární rešerše pro seznámení s historickým vývojem Prahy. Následně byly využity dostupné mapové a literární podklady a na základě terénního šetření byl zjištěn skutečný stav a pořízena fotodokumentace.

Posouzením vybraných sídlišť a následným shrnutím zjištěných výsledků byl splněn předem stanovený cíl diplomové práce.

Z provedených průzkumů vyplývá, že řešená sídliště svou polohou navazují na okolní město. Obsahují dostatek zeleně pro rekreaci přímo v obytném souboru, nebo v blízkém okolí, přírodní podmínky a reliéf krajiny jsou respektovány. Postupnou rekonstrukcí sídliště získávají nový a atraktivnější vzhled. Řešená sídliště jsou z hlediska rekreačního zázemí a občanské vybavenosti dostačující pro současné bydlení.

Výsledkem této práce jsou shromážděné poznatky o řešených sídlištích z různých zdrojů a terénního šetření do ucelené formy. Výstupy mohou být využity jako podklad průzkumů rozborů územního plánování v rámci Prahy. Dále mohou výsledky sloužit pro dílčí analýzy v rámci hodnocení krajinného rázu. V neposlední řadě mohou být využity i samotnými obyvateli sídliště pro získání podrobnějších informací o území kde žijí.

9. PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

9.1. Tištěné publikace

BALATKA B., 1985: Geomorfologické členění pražského území. In: Kubíková J. et Podzemský O. [ed.]: Přírodovědný význam Prahy. Panorama, Praha: 45-56 s.

BORKOVSKÝ I. [ed.], 1964: Dějiny Prahy. Nakladatelství politické literatury, Praha: 780 s.

BOROVÍČKA B. et HRŮZA J., 1983: Praha 1000 let stavby města. Panorama, Praha: 300 s.

HLAVSA V., 1984: Praha očima staletí. Panorama, Praha: 240 s.

HOWARD E., 1924: Zahradní města budoucnosti. Vesmír, Praha: 122 s.

HOWARD E., 1946: Garden Cities of To-Morrow. Faber and Faber Limited, London: 168 s.

HRŮZA J., 1989: Město Praha. Odeon, Praha: 421 s.

HRŮZA J., 2002: Charty moderního urbanismu. Agora, Praha: 94 s.

HRŮZA J., 2003: Urbanismus světových velkoměst, 1. díl - Praha. Vydavatelství ČVUT, Praha: 191 s.

HRŮZA J. [ed.], 1977: Praha 1975-2000 - Zvláštní otisk z časopisu Architektura ČSR č. 1/1977. Útvar hlavního architekta města Prahy, Praha: 32 s.

HUSE N., 1995: Le Corbusier. VOTOBIA, Olomouc: 135 s.

JANÁČEK J., 1977: Malé dějiny Prahy. Orbis, Praha: 436 s.

KUBÍKOVÁ J., LOŽEK V., ŠPRYŇAR P. [eds.], 2005: Praha - Chráněná území ČR svazek XII.: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha a Brno: 304 s.

KUČA K., 2002: Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezku. Libri, Praha: 671 s.

KŘÍŽ J., 1985: Geologický význam pražského území. In: Kubíková J. et Podzemský O. [ed.]: Přírodovědný význam Prahy. Panorama, Praha: 13-38 s.

LYNCH K., 2004: Obraz města - The image of the city. BOVA POLYGON, Praha: 224 s.

MIKSÁNKOVÁ A., 1981: Výstavba Prahy 1954 -1980. Pražská informační služba, Praha: 168 s.

- MUMFORD E. P., 2000:** The CIAM Discourse on Urbanism, 1928-1960. Library of Congress Cataloging-in Publication Data, Massachusetts: 363 s.
- NOVOTNÝ J., 1964:** Nové bydlení v Praze. Pražská informační služba, nakladatelství Orbis, Praha: 52 s.
- NOVÝ O., 1971:** Architekti Praze. Pražský projektový ústav, Praha: 200 s.
- PLATOVSKÁ M., 2010:** Vznik panelového sídliště jako typu osídlení - Zástavba pražského Červeného vrchu. umění art. LVIII/2010 Sv. 2: 136-152,210 s.
- POCHE E. et WIRTH Z., 2002:** Zmizelá Praha 4. Vyšehrad a zevní okresy Prahy. Paseka, Praha a Litomyšl: 160 s.
- POHL J. [ed.], 1976:** Byty včera, dnes a zítra. Orbis, Praha: 99 s.
- ŘÍHA J. K., STEFAN O., VANČURA J., 1956:** Praha včerejška a zítřka. Státní nakladatelství technické literatury, Praha: 176 s.
- ŠVIDKOVSKIJ O. A., 1966:** Urbanismus socialistického Československa. Academia nakladatelství Československé akademie věd, Praha: 359 s.
- VÍTEK J. [ed.], 2007:** Výstavba Prahy v druhé polovině 20. století - Pražské panelstory. Inženýrská a realitní organizace Praha, Praha: 74 s.
- VÝSTAVBA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY [eds.], 1973:** Byty dnes a zítra - Bohnice. Výstavba hlavního města Prahy - Výstavba sídlišť, Praha.
- VÝSTAVBA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY [eds.], 1975:** Byty dnes a zítra - Jihozápadní město I. Výstavba hlavního města Prahy - Výstavba sídlišť, Praha.
- VÝSTAVBA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY [eds.], 1977:** Byty dnes a zítra - Jižní město. Výstavba hlavního města Prahy - Výstavba sídlišť, Praha.
- WIRTH Z., DĚDINA V., FILIP J., GUTH K., HUBSCHMANN B., JANÁK P., 1939:** Jak rostla Praha. Společnost přátel starožitnictví v Praze, Praha: 149 s.
- WÍZEK J., 1923:** Domovouka Velké Prahy - Praha dávná i naše, podmínky, prostředí a činitelé. Státní nakladatelství v Praze, Praha: 75 s.
- ZIKMUND-LENDER L. [ed.], 2014:** Experimentální sídliště Invalidovna. Zikmund Hradec Králové, Národní památkový ústav, Praha a Hradec Králové: 142 s.

9.2. Internetové zdroje

- URL 1** **BABKOVÁ T., 2012:** Z historie architektury - Solidarita. Praha. Český rozhlas Praha, online: <http://www.rozhlas.cz/leonardo/historie/zprava/z-historie-architektury-solidarita--1127467>, cit. 23. 3. 2015.
- URL 2** **ČTK, 2008:** Západní město. StavbaWEB, online: <http://stavbaweb.dumabyt.cz/Urbanismus/Zapadni-mesto.html>, cit. 2. 12. 2014.

- URL 3** **DURDÍK P. [ed.], 1999:** Územní plán hlavního města Prahy 1999 - Průvodní zpráva. online: http://servis.prahamesto.cz/uzplan/Uzemni_plan_HMP/UP_HMP_1999/Pruvodni_zprava.pdf, cit. 10. 2. 2015.
- URL 4** **HEXNER M. et ZAJÍC J., 2007:** Územně analytické podklady hlavního města Prahy 2007 - Téma 11.10 Cenné a pozoruhodné urbanistické soubory. online: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/soubory/data/UAP/UAP_book/kapitoly/a011-10_cenneurbsoubory.pdf, cit. 10. 2. 2015.
- URL 5** **KOVANDA J., 2001:** Neživá příroda Prahy a jejího okolí. Academia spolu s Českým geologickým ústavem, Praha: 216 s., online: <http://www.monet.cz/atlas/default.htm>, cit. 1. 2. 2015.
- URL 6** **LÖW J. [ed.], 2008:** - Územně analytické podklady hlavního města Prahy 2008 - jev 17 „Oblast krajinného rázu a její charakteristika“ a Jev 18 „Místo krajinného rázu a jeho charakteristika“. online: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/soubory/data/UAP/UAP_book/kapitoly/krajinyraz_uap2008.pdf, cit. 10. 2. 2015.
- URL 7** **OUŘEDNÍČEK M., 2009:** Suburbanizace. suburbanizace.cz, online: http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm, cit. 2. 12. 2014.
- URL 8** **UAP Praha, 2012:** Územně analytické podklady hlavního města Prahy 2012 - 2.5 Přírodní podmínky, krajina. online: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/soubory/data/UAP/UAP2012/2_5_prirodni_podminky_krajina.pdf, cit. 2. 12. 2014.
- URL 9** **UAP Praha, 2012:** Územně analytické podklady hlavního města Prahy 2012 - 2.8 Bydlení. online: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/soubory/data/UAP/UAP2012/2_8_bydleni.pdf, cit. 2. 12. 2014.

9.3. Zdroje použité pro zpracování příloh

AOPK ČR, 2012: Mapový server AOPK ČR, online: <http://mapy.nature.cz/>, cit. 25.3.2015.

ČUZK, 2014: WMS Ortofoto a WMS Základní mapy České republiky, online: http://geoportal.cuzk.cz/%28S%28f3lp1irdmn5pelwbzv35fx3y%29%29/Default.aspx?mode=TextMeta&side=wms.verejne&text=WMS.verejne.uvod&head_tab=sekce-03-gp&menu=311, cit. 25. 3. 2015.

IPR PRAHA, 2013: Hranice správních obvodů, online: <http://www.geoportalpraha.cz/cs/clanek/159/datove-sady-ke-stazeni#.VSpqlZNWVRp>, cit. 25. 3. 2015.

IPR PRAHA, 2014: Územně analytické podklady hl. m. Prahy 2014 – Grafická část, online: <http://www.iprpraha.cz/clanek/33/graficka-cast>, cit. 6. 4. 2015.

10. SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A PŘÍLOH

10.1. Seznam obrázků

Obr. 1 Přehledová mapa České Republiky, vyznačeno řešené území – město Praha

Obr. 2 Geologické rozdělení pražského území (Kubíková et al. 2005)

Obr. 3 Geomorfologické rozdělení pražského území (Kubíková et al. 2005)

Obr. 4 Půdní typy vyskytující se na pražském území (Kubíková et al. 2005)

Obr. 5 Hydrologická síť pražského území (Kubíková et al. 2005)

10.2. Seznam tabulek

Tab. 1 Přehled cenných a pozoruhodných urbanistických obytných souborů (URL 4)

Tab. 2 Geologické rozdělení pražského území – legenda (Kubíková et al. 2005)

Tab. 3 Geomorfologické rozdělení pražského území - legenda (Kubíková et al. 2005)

Tab. 4 Shrnutí výsledků práce

10.3. Seznam příloh

Příloha č. 1 mapa řešených sídlišť

Příloha č. 2 sídliště Jarov

Příloha č. 3 sídliště Petřiny

Příloha č. 4 sídliště Solidarita

Příloha č. 5 sídliště Novodvorská

Příloha č. 6 sídliště Invalidovna

Příloha č. 7a/7b sídliště Bohnice

Příloha č. 8a/8b sídliště Jižní Město I.

Příloha č. 9a/9b sídliště Nový Barrandov

Příloha č. 10 areál Hvězda